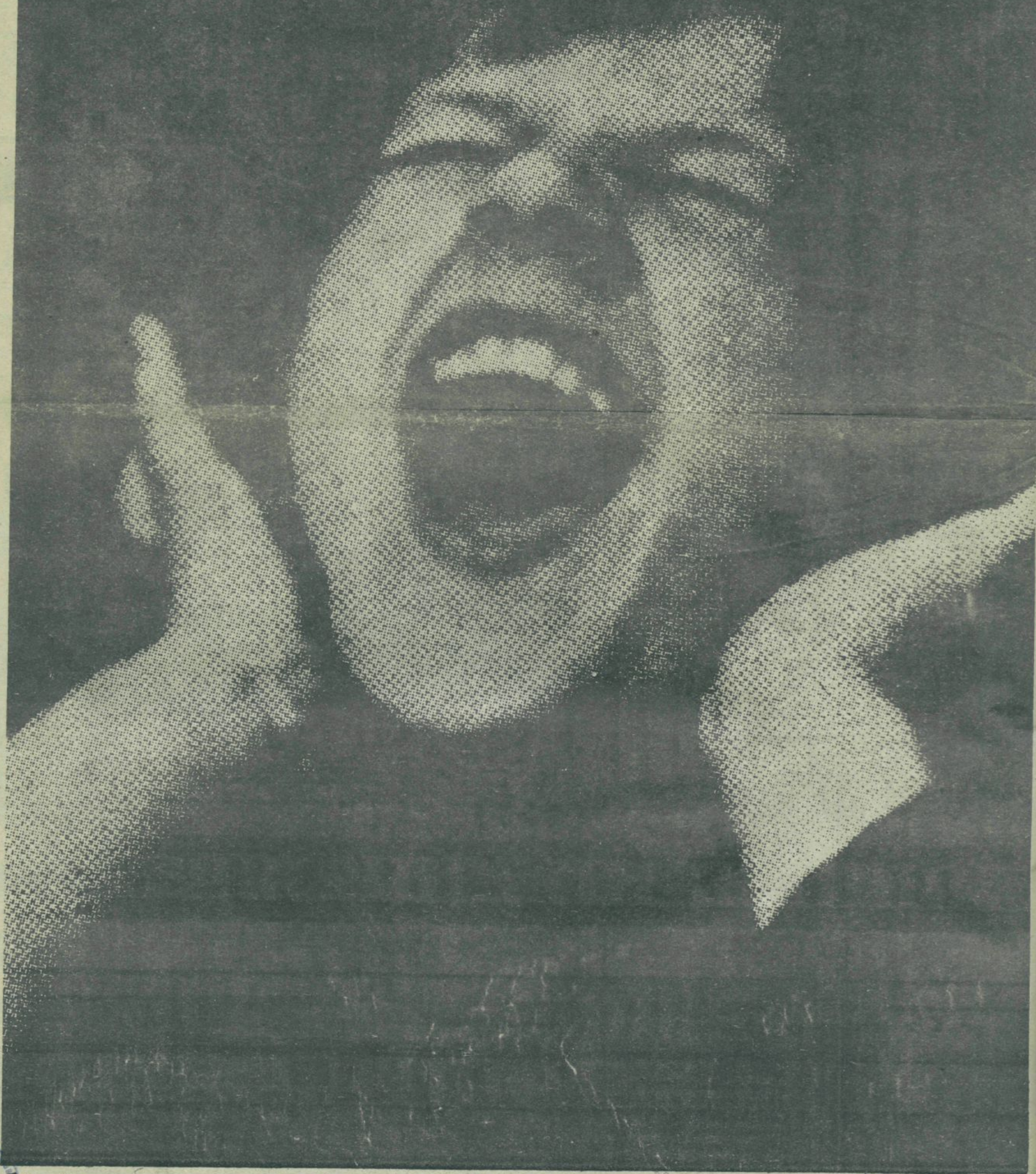

študentski
časopis

Študij

Številka III

cena III III II din

letnik III III III

petek III I. III III III III III

To pišem, da bi vi, moj spoštovani bralec, bili seznanjeni z zlonamernim delovanjem struktur Vam namenjenega, za Vas delujočega Študentskega centra. Vi, spoštovani bralec, mi boste oprostili to zlonamerno pisanje, ki se napaja iz čistega ogorčenja nad delovanjem Študentskega centra, ki izrablja Vašo mlečno belo, kot najčistejše kislomleko, svežo dušo.

Kot Vam je bilo moč razbrati na podlagi vpletanja Študentskega centra, beseda teče o minulem destruktivnem delovanju vodilnih struktur Študentskega centra v zvezi s toplim obrokom. Kot se Vi še prav dobro spomnite, Vas je v kakšni zanikrni menzi desetega marca doletela nezasišana nesreča, da ste zaradi previsoke cene kosila odšli iz ta-iste menze nepotolaženega želodca, krulečega želodca, ki si je želel prebavljati pa čeprav beden, neokusen živež, ki Vam ga ponuja Študentski center. Kot Vam je znano, je bila prav tako kot sedaj, tudi pred desetim marcem, cena »kosila ŠC« 84 din, med desetim in enaindvajsetim marcem pa se je ta cena dvignila na približno 160 din.

Vam, zavednemu in domoljubnemu državljanu, je znano, da so v naši pravljici deželi konec preteklega leta oblasti zamrznile cene in Vam, tako kot meni, nikakor ni jasno, kako lahko nekdo v tem težkem času postopa skrajno neodgovorno. Ako bi se Vi ali jaz obesili na ta splošni akt ZIS, bi ostali praznih rok, saj ste vse premalo pokvajeji, da bi dojeli, kje je zanka. Študentski center je ukinil menu in namesto tega prodajal vsak del menuja posebej. Gre takorekoč za nov izdelek (preverjena taktika izkušenih YU—gospodarstvenikov), ki ima s starim le nepomembne podobnosti: ista hrana, enako postana, v enaki količini, enako neokusna..., tisto, kar velja: IME, IME pa je drugačno in s tem v zvezi je tudi cena dvakrat večja. (Nedvomno ste v dosedanjem branju prepoznali pozo, ki resno jemlje sistem in se prav po tej resnosti loči od oblastne strukture.)

Verjamem, da je nepotrebno tako Vas, kot pravobranilca samoupravljanja (branilca stabilizacijskega gospodarjenja) opozoriti na ta v naši družbi osamljen in nezaželen pojav. Bodite milostni s krivci in Bog vam bo povrnil Vašo dobroto, kajti sodni dan odmrznitve je tu in zato vam ne preostane drugega, kot da s svojim želodcem vred molite k Bogu in ga podkupite s svojo usmiljenostjo.

Nesreča nikoli ne pride sama in tako je tudi v primeru dvigovanja cen »pojedine ŠC«. Iz neuradnih razgovorov z vodilnimi strukturami Študentskega centra (to izjavo je nemogoče dokazati in zato se že vnaprej ograjujem od njenega citiranja) je bilo moč razbrati, da je ena izmed pozitivnih pobud za povišanje cene tudi uvedba bonov za topli obrok študentov.

Na tej točki zadobi primer mnogo širši obseg, vse do ideološke sfere, ki se je konstruirala okoli uvedbe bonov. Že ob sami uvedbi bonov je bilo moč na prvi pogled prepoznati meč z dvema reziloma. Do sedaj ste Vi, dragi bralec, tudi sami preizkusili

tisto ugodnejšo stran rezila, ki Vam je pomagala napolniti želodec, pa čeprav s »pojedino ŠC«.

Druga stran Vas gotovo ne razveseljuje v podobni meri, kot prva. Kot Vam je znano, se boni napajajo iz sredstev za štipendiranje. Tako je bil prvič zasajen nož v Vašo nedolžno dušo. Ostali ste brez štipendije, v zameno pa ste ob minimalnem dinarskem dodatku smeli vsak dan pojesti cel sendvič ali pa ste pojedli kosilo za 25 din ceneje. Ob povišanju cene kosila pa Vam je preluknjana duša v drugo. Kajti če je eden izmed izgovorov za povišanje cene bon, lahko tudi sami sklepate, da gre za ideološko platformo, na podlagi katere ste, kot močan član opozicije, bili s prebrisano ideološko igro vrženi v pasivno pozicijo, iz katere se ne morete izkupati, kajti proti bonom nimate učinkovitega protiorožja.

Očitno je, da ste bili dvakrat naplahtani, zato bodite prizanesljivi s krivci, saj jih je poslal sam Bog, da Vam pokažejo pravo pot, da Vas popeljejo v deskripcijo socialne politike, katere delovno področje ste Vi, dragi bralec.

Bodite prizanesljivi s krivci; poplačajte krivce za dejanje, ki vam je odprlo oči. Ne zahtevajte nezakonito odvzetega denarja nazaj, saj ni variante, s katero bi ga bilo moč pravično vrniti. Pustite jim tisti nezakoniti grabež v njihovem skladu za sindikalne izlete, proslave in obletnice njihovega obstoja. Konec koncev, kaj pa pomeni tisti drobiž proti štirim milijardam dinarjev, kolikor je namenjeno za letošnji dan mladosti 25. 5. 1984 v Beogradu.

P.S.:

- 1) Oprijemljivi dokaz dvoreznosti bonov: »Tov. Premru je povedal, da študentje že dobijo regresirano prehrano v višini 25,00 din« (zapisnik 9. seje Sveta ŠC, stran 5, odstavek 2).
- 2) Vsak dan kosila »pojedino ŠC« povprečno 1100 študentov. Razlika med novo in staro ceno je bila 76 din.

76 x 1100

76000

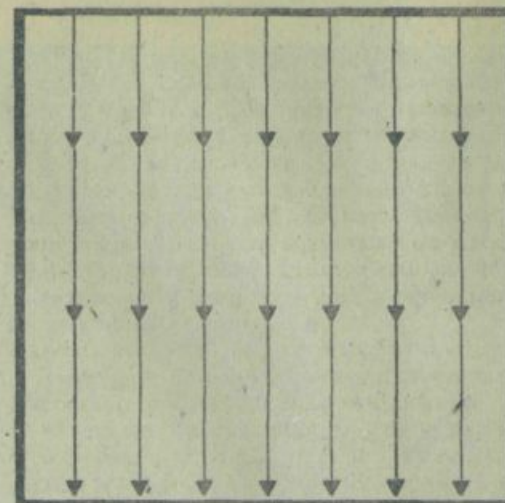
Tako dobljeni dobiček je 76000 din na dan. Višja cena je veljala enajst dni.

76000 x 11
836000

Celotna vsota je manj kot 1 milion ND. In to je res pravi drobiž, natančneje 1/400 cene prireditve za dan mladosti. Ostane samo še vprašanje: zakaj se venomer motimo na račun revežev?

Moj-Mir Ocvirk

Študentski servis bonov za topli obrok in navnost

Turistični vodič

Časopis študentov Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani 1. Izdaja UK ZSMS, Ljubljana.

Uredništvo:

Toni Gručar (glavni urednik), An-

drej Klemenc, Igor Lukšič, Mojmir

Ocvirk, Samo Škrbec, Dejan Venič,

Iztok Vilič (odgovorni urednik)

Oblikovanje in tehnična ureditev:

Andrej Kocijan in Robi Starec

Fotografije: Janez Bogataj

Lektoriranje: Samo Koler

Tajnikovanje: Nela Malečkar

Distribucija: Jure Howlina

Naslov uredništva: Kersnikova 4,

Ljubljana, telefon: 319-496

Izdajateljski svet: Ludvik Horvat

(predsednik), Andrej Lukšič, Zoran

Kariž, Aleš Kardež, Bojan Klenovšek,

Robert Škrlič, Primož Hainz, Majjač

Jevnišek, Igor Lukšič, Andrej Kle-

menec, Mojmir Ocvirk

Tisk: Tiskarna ljudska pravica, Pri-

prava: IBM Dnevnik.

Naklada: 5000 izvodov, cena posli-

mezne številke je 12 din. Naročnina za

šol. leto 1983—84 za dijake in študente

100 din, za ostale posameznike, 150

din, za institucije 200 din.

Oproščeno temeljnega davka za pro-

met po sklepu št. 421—1—70, z dne

22. januarja 1973.

Javni sestanki uredništva so ob pone-

delkih ob 20. uri.

Uradne ure: vsak delavnik od 10. do 12. ure

Številka Tribune, ki je pred vami, je precej prostora namenila t.i. ekološki problematiki. Pravzaprav je ekologija kar nosilna tema te številke. Tu je intervju s tov. Alenko Bizjak, tajnico Zveze društev za varstvo okolja Slovenije, potem obsežen prispevek Lea Šešerka Iluzije in moč ekologije in nadaljevanje prevoda knjige Hölgerja Strohma Miroljubno v katastrofo. Kot poslastico smo ponatisnili tudi prispevek dr. Janeza Strnada: KAKO NASTOPITI PROTI NASPROTNIKOM JEDRSKE ENERGIJE?, objavljen v »Novicah« Instituta »Jožef Stefan«.

V času, ko naši vidni fiziki razmišljajo o tem, kako umiriti preveč razgrete »varstvene okolja« se nam bo težko ubraniti očitkov, da prenašamo novo modo z Zahoda. Obrambi pred konzervativizmom na pol diskvalifikatorskih očitkov ne mislimo posvečati preveč pozornosti, ampak bomo prešli v protinapad z vprašanjem: Kaj se skriva za to modnostjo? Ne gre za to, da v imenu internacionalnega pouličnega bratstva povzdiguemo v nebo »pristno zajedništvo«, kakor je to počela prva letošnja Tribuna, gre predvsem za to, da razbijemo predsodke pred vsakim kritičnim razmišljanjem, razmišljanjem, ki je že po svoji naravi »utopično«.

Pošast komunizma, ki je svoje čase skozi krvavi špalir revolucije hodila po Evropi, je danes, kot se zdi, le še bavljav, s katerim desničarski poslanci v evropskih parlamentih strašijo pred ruskimi tanki. Vendar beda urbane eksistence, porojena z vse močnejšo notranjo kolonizacijo, procesom zloma vseh medčloveških vezi, ki nasprotujejo nagonu industrijskih družb, nagonu po stalni gospodarski rasti in iz nje izvirajoče diktature blagovne estetike. Prav ta beda, beda postvarile odvisnosti od sistema ustvarja nove pošasti, začeni s študentskimi gibanji preko vala levega terorizma, feminizma do mirovni in ekoloških gibanj. Ta gibanja gredo skozi dolg proces politične socializacije, proces iskanja svoje pozicije, opredelitve svojih ciljev in strategije. Gre za nov način iskanja politične identitete, ki se noče vkalupiti v običajne strankarske modele političnega predstavnštva in lovi krhko ravnotežje med politično marginalnostjo in nevarnostjo institucionalne deformacije, med bazičnim

dialogom in parlamentarnim politikantstvom.

Izhodiščna točka tega procesa je kultura odklanjanja, ki jo spremlja nejasna ideologija ekološkega ravnotežja, strahu pred nuklearno industrijo in nadvlado tehnokratov. Kasneje se izkaže, da samo na emocijah osnovana akcija ne more prebiti vladajočih kalupov in se razbije bodisi v kvazi alternativni povratka k naravi ali v zahtevah po rigoroznih sankcijah v imenu reda, discipline in čistosti. Toda večina ekoloških gibanj je šla naprej od tega. Proces, ki teče sočasno s krizo industrijske rasti, industrijskih vrednot, sumom v dobrodelni učinek znanosti in tehnologije na koncu preobrne vprašanje samo in pokaže, da je nadvlada tehnokratov ne samo potencialna grožnja, pač pa logična posledica družbenega sistema, ki mu samo trajna gospodarska rast zagotavlja stabilnost. Kritika te gospodarske rasti je skupna točka mirovnim in ekološkim gibanjem, vendar to nasprotovanje »napredku« še ne pomeni nasprotovanja spremembam v družbi, ampak postavlja pod vprašaj razvojne projekcije, ki so utemeljene na sedanji gospodarski logiki. »Utopičnost« teh zahtev ni utopičnost zahtev po osvoboditvi, kajti značilnost novih gibanj je, da probleme zaje-majo s stališča kritike obstoječih družbenih razmer, da obravnavajo »realne« alternative; »utopičnost« je predvsem v sami osti njihove kritike — v kritiki gospodarske rasti.

Novi spopadi se ne odvijajo več na področju materialne reprodukcije, ne usmerjajo se več s posredovanjem partij in organizacij, niti se ne morejo ublažiti s kompenzacijami, ki so v skladu s sistemom. Čeprav se ne tičejo problemov delitve, pač pa elementarnih oblik življenja, pa se tisti, ki ne občuti nobene povezave med njimi in delavskim gibanjem, tudi ne more solidalizirati z novimi družbenimi gibanji.

Vprašanje je, kakšno povezavo ima vse to z neko povsem drugačno realnostjo, realnostjo naše današnje družbe? Predvsem si je treba biti na jasnem o pravno-političnih iluzijah, da je Jugoslavija že po naravi svoje družbeno-politične ureditve, ki že v svojem vrhovnem aktu — Ustavi delovnim ljudem in občanom zagotavlja pravico do zdravega in čistega in pred razvojem svetovnih protislo-

vij. V tem smislu razvojenita samoupravljanje in socializem v okrasna pridevka, ki naj kot božji blagoslov obvarujeta ljudstvo pred lakoto in kugo. Ne, samoupravljanje mora svojo bitko dobiti drugje, na terenu produkcije. Kriza mednarodne trgovinske menjave je še pospešila proces prenosa ekološko nevarnih tehnologij v t.i. dežele v razvoju, ki na račun »okolja« znižujejo produkcijske stroške. Konkurenčnost na osnovi nizkih mezd in nekontrolirane polucije pa je samo podaljševanje agonije nasprotij, ki se porajajo v razvoju socialističnega samoupravljanja in krepitev regresivnih razvojnih tendenc. Ekološko vprašanje je vprašanje razvoja te družbe, ne da bi mižali pred zahtevami tehnokratov, ki v obrambo svojih interesov le pijo iste etikete in nastopajo z istimi argumenti kot vsi ostali vulgarni apologeti na predka. V tej luči pa dobi ekološka problematika v naši družbi neko specifično dimenzijo.

A. Klemenc

študentski časopis

uvodnik

Ekološka problematika se vse bolj prebija v ospredje in postaja vse manj marginalen, lokalni in ljubiteljski problem, pač pa postaja prvovrstno politično vprašanje globalne strategije družbenega razvoja. Če je do uspeha diskvalificirati „varstvenike okolja“ kot utopične nazadnjake, ki bi radi nazaj v kameno dobo, pa samo zaostrovanje problemov zahteva preboj preko okvirov rubrike Pisma bralcev in Poštni predal, prostora, kjer je imela ekološka problematika do sedaj svoj javni azil v nebo vpijočega v puščavi. Toda slika na osnovi v dnevnem tisku objavljenih člankov ne kaže njihove skoposti, cinizma in senzacionalizma, prevladujočega toka slovenskega žurnalizma, površina in konfuzna obremenitev. Brez iluzij, da bi podali kompletno, popolno in „objektivno“ podobo ekološke Slovenije, pač pa z enim samim namenom — prikazati razsežnost problema in ga iztrgati običajni žurnalistični (in znanstveni) paralizaciji in seciranju na posamezne primere, smo zaprosili za intervju tov. Alenka Bizjak, tajnico Zveze društev za varstvo okolja v Sloveniji.

TRIBUNA: Proces intenzivne industrializacije in onesnaževanja okolja sovpadata. Kdaj in kje so ti problemi prvič z vso ostrino prišli na dan?

Bizjak: V šestdesetih in sedemdesetih letih ni bilo slovenske občine, ki ne bi imela takih ekoloških zločinov na vesti v zvezi z onesnaženjem voda, zraka, zastrupljanja tal, hrane ali pozidave najboljše zemlje. Najhujši je prav gotovo ekocid v Vremski dolini zaradi načina industrijske proizvodnje ilirskobistriške občine, ki je s strupenimi snovmi popolnoma uničil nekoč eno najbogatejših rek v Sloveniji - reko Reko. Že leta 1966 so morali opustiti zajetje pitne vode za potrebe Divače in nekaterih drugih naselij v sežanski občini, razmere za bivanje ljudi, ki žive ob reki, so neznosne, da propadanja Škocijskih jam, ki so edinstvena naravna dediščina človeštva, niti ne omenjam. To je samo dolgotrjen tipičen primer brezvestnega ravnanja odgovornih organov v občini in republiki, ki so menili, da je to „edini način, da se iz zaostale agrarne občine razvijejo v moderno družbenopolitično skupnost“.

TRIBUNA: Kateri problemi so narekovali ustanovitev Zveze društev za varstvo okolja Sloveniji (ZVOS) in kako se je ta zveza formirala?

Bizjak: Ustanovljena je bila leta 1971 kot Skupnost za varstvo okolja (SVOS) na pobudo mnogih kulturnih delavcev, sedež pa je imela na Univerzi. Že tedaj smo imeli prvo domače delo z ekološkega poročila, ki ga je leta 1969 napisal prof. dr. France Avčin z naslovom „Človek proti naravi“ in ga posvetil „mladini, da bi z človekov bolni svet“. Ta nedavno preminuli razumnik, častni član naše organizacije je bil med prvimi, ki je dvignil glas zoper brezobzirno onesnaževanje okolja. V svetu so bile tedaj tiskane tudi že številne raziskave in študije o porušenem biološkem ravnotežju, ropanju naravnih virov, zastrupljanju vode, zemlje in zraka, med katerimi je najpretnesljivejše delo Rachel Carsonove „Nema pomlad“, leta 1972 prevedeno tudi pri nas. Istega leta je izšla še „Zelena knjiga o ogroženosti okolja v Sloveniji“, v kateri je Prirodoslovno društvo Slovenije objavilo številna zaskrbljujoča spoznanja. Toda nič se ni spremenilo. Vsa, že tedaj grozljiva onesnaženja po Sloveniji in stiske ljudi, je objavil pri založbi Borec novinar Peter Likar v delu „Domovina, si še kakor zdravje?“ Nedavno sem to delo imela v rokah, a stanje se ni prav nič izboljšalo. Moram poudariti, da naša organizacija nima nobene oblastne, upravne ali kakršne koli druge moči. Od vsega začetka združuje strokovnjake

različnih strok in občane, ki želijo prispevati k reševanju protislovij v odnosu do narave, izboljševanju človekovega delovnega in življenjskega okolja, k vzgoji in osveščenosti, k varovanju narave in kulturne dediščine, k smotrnemu urejanju in izrabi slovenskega prostora, zaščiti plodne zemlje itd., predvsem pa se zavzema za dosledno izvajanje sprejete zakonodaje. Delo v njej je prostovoljno, sedež je na Milošičevi 4, kjer ji z razumevanjem odstopa svoj prostor Zveza društev hortikulturnih organizacij Slovenije. Njen prvi predsednik je bil pesnik Matej Bor, kasneje dr. Aleš Bebler, sedaj pa ji predseduje akademik Stane Krašovec.

TRIBUNA: Kljub aktivnosti ZVOS pa se kvaliteta človekovega okolja stalno slabša. Kakšna bi bila približna slika stanja v Sloveniji?

Bizjak: Težka, zelo zaskrbljujoča, še posebej na področju varstva zraka, voda hrane, hrupa in zaščite obdelovalne zemlje. Pri vodnogospodarskem obravnavanju voda se vedno poudarja predvsem količina, molči pa se o kvaliteti voda, ki je vedno slabša, poročila o okužbah pitne vode naraščajo, vse več je vodnjakov, ki niso uporabni. O strupeni lepoti naših rek in mrtvih potokov je dovolj podatkov, že v omenjeni Likarjevi knjigi, izdani pred osmimi leti, današnje stanje pa je še slabše. Vse usnarne, tekstilne, papirne in kemične industrije, galvan-ski obrati, živinorejske farme, komunalne odplake, celo živilska in farmacevtska industrija so še naprej najhujši onesnaževalci voda. In vse dokler bomo pojmovali, da so npr. v „Konusu“ dobri gospodarji (Delo, 31. 1. 1984), ker izvozijo 90 odstotkov svoje usnjene konfekcije ter dajejo denar tudi za „druge razvojne težnje in potrebe v občini“, se stanje voda ne bo izboljšalo. Kajti tovarna usnja Konus v Slovenskih Konjicah nima čistilnih naprav in spušča svoje odpadne vode neposredno v Dravinjo in je njihov vpliv opaziti vse do Vidma ob Ščavnici. Med temi strupi je tudi nekakšna kemikalija (lateks) zaradi katere se ribam lepijo škрге! To seveda ne piše v citirani notici. „Ponosni“ smo tudi na nedavno zgrajeni obrat Industrije usnja na Vrhniki (DELO, 28. 12. 1983), tovarna je med velikimi izvozniki na konvertibilno območje, Ljubljana pa vsaj 4 km že dolgo teče mrtva zaradi njene odpadnih vod. Ponosni smo na naše svetovno znano podjetje „Elan“, a mižimo na obe očesi, ko pri vasi Vrbnje na Gorenjskem spušča vse neprečiščene tehnološke odplake svojih lakirnic v tla! Kje se nabirajo, še ne vemo, a nabirajo se. Naj povem, da je v vsej Jugoslaviji znan samo en primer, da je neko sodišče (okrožno gospodarsko sodišče v Leskovcu) prepovedalo obratovanje tovarni papirja v Vladičinem Hanu, ker je s svojim obratovanjem zastrupljala Južno Moravo; In hvalimo se npr. tudi s farmo v lhanu (DELO 1. 6. 1983), njeni strokovnjaki da so opravili pionirsko delo v razvoju tehnologije pri vzreji prašičev, saj jih bodo letno vzredili kar 85.000 in to tehnologijo tudi izvozili v vzhodne države! O tako povečanem stranskem produktu te proizvodnje, ki že leta prispeva svoj delež k mrtvi Kamniški Bistrici, pa obvestilo molči. Da pa vzhodne države nekritično prevzemajo tako tehnologijo, nas ne čudi, saj je znano, da se ne odlikujejo po zaščiti svojega okolja. Naša organizacija meni, da je povečevanje in razširjanje takih industrij, ki s svojimi stranskimi proizvodi uničujejo dobrine splošnega družbenega pomena, samo nadaljevanje ustvarjanja novih ekoloških žarišč. Osebo mislim, da organiziranega varstva okolja v samoupravnih socialistični družbi sploh ne bi bilo treba, če bi se izvajala ustavna in zakonska določila, če bi od besed prešli k dejanjem. Zelo je razširjena miselnost, da je treba biti pri prizadevanjih za varstvo okolja strpen, češ da se nič ne da doseči čez noč in da se daleč pride tudi z

majhnimi koraki! Predvsem je res, da se onesnažuje z velikanskimi koraki in to že dolgo časa in da se zakonitosti ne da uveljavljati postopoma in počasi. Dejstvo je, da najbolj uspešne delovne organizacije nič ali skoraj nič ne dajejo za varstvo kolja.

Opravičil za to je veliko: od visokih družbenih dajatev do neučinkovitih čistilnih naprav. V isti sapi se sicer poudarja, da naj bo varstvo okolja enakopravno obravnavano v vseh razvojnih načrtih, a v praksi za to ni denarja. Tako se že leta vrtimo v začaranem krogu in ugotavljamo, da bi, če bi, ko bi. Sprašujem se, kaj se bo moralo zgoditi, da se bo pri nas resnično spremenil odnos do elementarnih virov življenja: zraka, vode in zemlje.

TRIBUNA: Mogoče je trenutno najbolj pereče vprašanje zdrave pitne vode. Ali drži podatek, da je samo še 5 % slovenskih rek čistih in da smo po količini zdrave pitne vode na prebivalca na slabšem kot v Alžiriji?

Bizjak: Tega ne vem, bojim se, da je to res. Vem pa, da so pristojne službe nedavno ugotovile, da je edini večji vodni izvir Krupa pri Semiču z zmogljivostjo do 6.000 l vode na sekundo povsem neuporaben zaradi nerazgradljivih substanc (polikloriranih bifenilov, znanih predvsem pod tovarniško oznako askareli-piralen), ki jih spušča obrat ISKRE zaradi proizvodnje kondenzatorjev, ki jih uspešno izvažajo v svet, saj je njihova proizvodnja prepovedana v vseh državah EGS (razen v Franciji). Kot vidite, je interes podjetja najpomembnejši. Ne vem, kako je v tem primeru ukrepal republiški sanitarni inšpektor, a izvir Krupa teče v Lahinjo, ta pa se zliva v Kolpo! Pravijo, da bifenili povzročajo raka na jetrih, da je sanacija sicer možna, a strahovito draga.

TRIBUNA: Vode so zakonsko zaščitene. Toda tiste, ki spuščajo odplake, ponavadi obsodijo na simbolične kazni. Nimamo tudi posebnih vodovodov za tehnološke vode, tako, da pitno vodo uporablja tudi industrija, čistilne naprave so redke, še tiste, ki so, so v glavnem neustrezne ali pa zaradi pomanjkanja sredstev ne obratujejo. Ali lahko naštejete nekaj pozitivnih primerov, kjer so probleme razrešili?

Bizjak: Nedavno so uspešno uvedli novo čistilno napravo, ki je še v I. fazi, v tovarni Djuro Salaj v Krškem. Izračunali so, da bodo iz njihovih odpadnih vod pridobili 2.000 m³ lesa. Ob istočasnem varstvu voda bodo tako pridobivali še dohodek. To je uspeh in želim si, da bi to tudi ostal. Čistilne naprave uvajajo tudi v pivovarni Union in še kje. Sicer je mehansko bioloških čistilnih naprav v Sloveniji preko 120, a velika večina jih ne deluje. Vzroki so različni: slabi projekti, napačna oprema, preobremenjenost, nepravilno upravljanje itd. Skupni imenovalec je neodgovornost, sprenevedanje, pogosto tudi projektantskih organizacij. Sicer pa ni tako malo primerov, ko obratujejo kar brez vodnogospodarskega soglasja, kar velja celo za novi Dom tiska ČGP DELO, ki svoje nečistoče spušča kar v kanalizacijo. Štiribarvni tisk pa vsebuje več težkih kovin, predvsem kadmij!

TRIBUNA: Kaj lahko poveste o zaščiti pred težkimi kovinami, kislim dežjem, pretirani uporabi pesticidov itd?

Bizjak: To so hudi problemi, ta onesnaženja prehajajo preko meja, povzročamo jih tudi doma. Ustava nam jamči zdrav življenje v zdravem okolju. Okolje pa je naša domovina, umazane domovine pa se sramujemo, zdravo in lepo jo moramo ohranjati tudi našim potomcem. Naj omenim, da je ekološka zavednost tudi del patriotizma, ki bi ga morali bolj vzpodbujati in podpirati, predvsem pa kaznovati krivce. Z vso ostrino se postavlja v naši družbi vprašanje zakonitosti in spoštovanja predpisov sploh.

Stališče naše organizacije je, da nobeno podjetje, občina, niti republika ne bi smela graditi in vlagati denarja v nove investicije, dokler ne reši temeljnih žarišč onesnaževanja na svojem območju.

Pri nas pa ne znamo, ali ne moremo, ali nočemo začeti reševati niti takega problema kot je soljenje cest. Ekološko osveščeni si v tem pogledu oddahnemo, ko je zima mimo. Takrat je tudi konec shrljivih pozivov, celo na naslovni strani DELA, kako „bi potrebovali še 5.000 ton soli za posipanje“ ali „da v skladiščih čaka na zimo še 2.015 ton soli“. Komunalno podjetje Ljubljana smo obvestili že lani (DELU pa predlagali organizacijo okrogle mize) o ugotovitvah Zveznega urada za okolje v ZRN o uničujočem vplivu soli na asfaltne prevleke, na drevje, motorna vozila, na korozijo mostov, da škode na obutvi niti ne omenjam. V večini evropskih držav so posipavanje s soljo že prepovedali, mi pa pozivamo hišne svete, naj si jo pravočasno nabavijo. Tako vzgajamo v praksi. Težko mi je, da dajem za vzgled zahodne države, ki uvajajo ekološko usmerjeno zimsko službo, ki stranske ceste posipava s peskom, na glavnih cestah soljenje zmanjšuje, na pešpotah pa prepoveduje! Tam tudi že razmišljajo o zniževanju količine svinca v bencinu oz. njegovi popolni odstranitvi, pri čemer bodo nato lahko vgradili filtre v avtomobile za očiščenje izpušnih plinov. ZRN namerava ta problem rešiti do leta 1986. Bomo lahko potem tujcem z vgrajenimi filtri prodajali na posebnih črpalkah bencin brez svinca?

TRIBUNA: Tudi po količini obdelovalne zemlje smo na dnu evropske lestvice. Kako je s tem?

Bizjak: Od konca vojne smo zazidali in s tem za vedno izgubili 54.000 hektarjev najboljše zemlje. Naravi pa je potrebno sto do štiristo let za to, da ustvari samo deset milimetrov plodne zemlje! V primerjavi z Evropo imamo danes komaj 0,12 hektara na prebivalca in nad tem dejstvom bi se morali zamisliti. Interventni zakon o varstvu kmetijskih zemljišč je dokaj učinkovito zaščitil obdelovalno zemljo, vendar so v pripravi sedaj kar štirje novi zakonski predlogi o urejanju prostora, ki pa po mojem mnenju pomenijo kapitulacijo pred pritiski občin in investorjev v njih, ki s pozidavo na ravninah polnijo vedno prazne blagajne. Dolgoročno se žal še vedno ne razmišlja. Zemlja pa je nacionalna vrednota.

TRIBUNA: Energetska kriza je sprožila tudi polemično debato v Cankarjevem domu, kjer so varstveniki okolja dobro branili svoje barve. Je bil vsaj na področju enegetike kot permanentne okol. problemu storjen korak naprej?

Bizjak: Da, zelo smo veseli družbene odločitve (končno smo jo pričakali) o gradnji hidroelektrarn na Savi in Muri. Organizacija se je leta zavzemala, da se hidroenergetsko izrabi Sava in to od Kranja navzdol do hrvaške meje, s čimer bi pridobili poldrugo milijardo kWh elektrike, istočasno pa smo argumentirano branili vsak

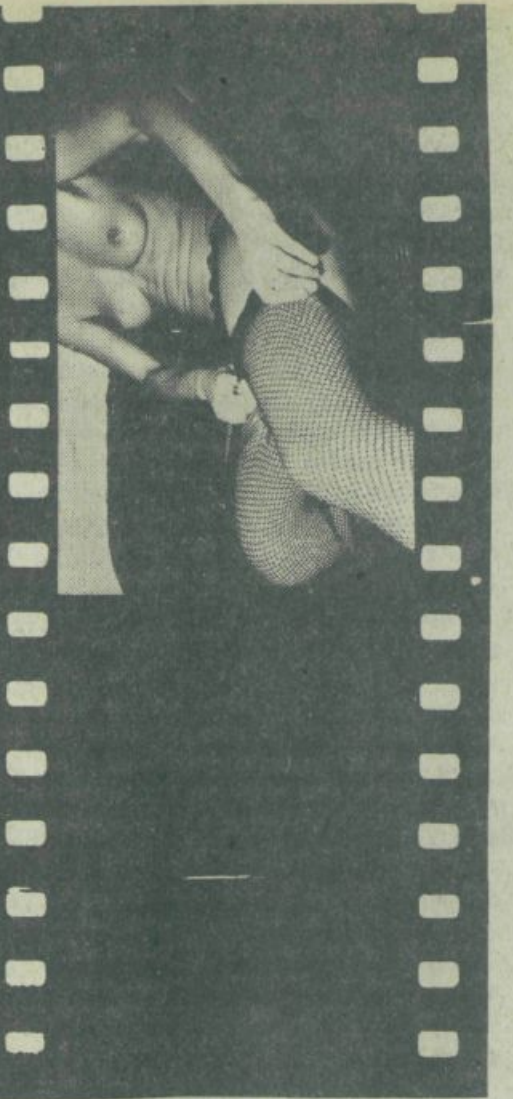
poseg v Sočo, Idrijco, Radovno, Cerkniško jezero, Planinsko polje, tudi postaviti hidroelektrarne pri Radovljici nasprotujemo. Sicer pa bi take študije morali obsoditi, ker niso sektorsko usklajene in ne obravnavajo vseh drugih posledic posega v prostor, nato pa se gradnje izsiljujejo, češ da je bilo za študijo pripravljeno veliko denarja. Strokovnjaki v naših vrstah vztrajajo, da se najprej celovito ovrednoti pomen naših voda ob sodelovanju strokovnjakov vseh sektorjev (profilov) in to s stališča varovanja naše naravne dediščine, turističnega pomena, ekološkega vrednotenja in vodnogospodarske koristi. Le tako bi se izognili nepotrebnemu trošenju denarja in vsem nesporazumom.

Zavzemamo se tudi za gradnjo malih vodnih elektrarn, ki niso nikakršni „kavni mlinčki“, pač pa lahko mnogo pomenijo posameznikom, še posebej pa družbi s stališča splošnega ljudskega odpora ali velikih izpadov elek. omrežja. Postavljati pa jih je treba strokovno in s posluhom za okolja, tako kot že delujejo pri nekaterih posameznikih v Trenti. Odločno pa nasprotujemo postavitvi malih hidroelektrarn v soteskah kot je npr. Pekel pri Borovnici, ki je naravni spomenik I. kategorije. Prav neverjetno je, kaj nekaterim posameznikom pride na misel!!

TRIBUNA: Za izčrpne odgovore se vam, tov. Bizjak iskreno zahvaljujemo.

slovenija odkriva lepote tvoje.

MARTINČIĆ: Najbolj pereć je normativ za pedagoško delo. Po njem mora učitelj opraviti 7 ur neposrednega pedagoškega dela v tednu, asistent pa 11 ur. Tisti, ki ne opravljajo tudi raziskovalnega dela pa so dolžni nabrati od 12 do 16 (21) ur neposrednega pedagoškega dela. Mislimo, da sta normativa 7 in 11 previsoka. Zagrebško vseučilišče ima normativa 4 in 7, beogradske

Procent osameznih virov je na VDO zelo različen. Lahko rečemo, da se delež ki odpade na ISS, pri veliki večini fakultet procentualno zmanjšuje. Maksimalje je padel pod 50 %. Pri financiranju pedagoških delavcev bi morali obstajati neko (so)razmerje med navedenimi viri in zato tudi (so)razmerje med dejavnostmi. Tu mislim predvsem na delež neposredne svobodne menjava dela, ki vodi v rutinske posle in zato ne bi smela preseči neke določene količine (gotovo bi ta delež ne smel biti večji od tretjine). Na to opozarjam zato, ker obstaja resna nevarnost, da postane posameznik, ki bi moral opravljati prvstveno pedagoško in bazično znanstveno-raziskovalno delo, naveden servis. Denar se lahko na ta način sicer hitreje zasluzi, vendar je znanstveni in pedagoški lik univerzitetnih pedagoških delavcev prizadet. Pri nekaterih posameznikih je obseg tretje dejavnosti že pretiran. Na nivou VDO pa seveda obseg neposredne svobodne menjava dela ni vprašljiv.

Sedaj pa je delež denarja, ki ga dobita ISS in RSS, v nekih krogih preprosto odrezan na podlagi presoje, koliko lahko družba da za dejavnost. Od tu naprej nastopajo SIS, ki ta denar po takšnih kriterijih razdeljujejo neposredno proizvajalcem v družbenih dejavnostih. Mehanizem pridobivanja denarja ni svobodna menjava dela, ampak še vedno proračunski sistem. Zato je SIS le razdeljevalica denarja, ne pa mesto svobodne menjave dela.

Kako Univerza ocenjuje vlogo PIS?

MARTINČIČ: Stabilizacija se je v letu v solstvu izela prej kot v gospodarstvu. Izobraževalna upornost ni dobila dovolj denarja, zato so že nekaj let ukupne vne investicije v šolske objekte. Letos je že tretje leto, odkar ISS pokriva le polovico amortizacije po minimalnih odpisnih stopnjah. Manjše investicije v šolski prostor vključamo sedaj sami reševati z združevanjem amortizacij, amortizacije niti v Mariboru in v Ljubljani že teče razprava o Samostojnem porazumu o združevanju amortizacije neprekinjeno. S tem bo zagotovljen vir denarja za celotne adaptacije, ki presegajo trenutne zmogljivosti posameznih šol. Vendar to še zdaleč ni optimalna rešitev, je le izhod v sili. Z vsakim tmem, ko se podaljšuje zapora za investicije v šolske objekte, se seveda razmere zaostrujejo.

Nekateri sodijo, da gre pri delitvi denarja za

MARTINCIČ: Mislim, da smo kot šahisti, ki v „čajnotu“. On deluje samo še sproti. Nima č dolgooročnega načrta, nima več časa, da bi zmisli. Razlika je le v tem, da te partije ne nemo izgubiti. Zato se moramo kljub vsemu v m položaju usmeriti tudi v dolgooročne rešitve.

Zapisal:
IGOR LUKŠIČ

ali
bo
univerza
bankrotirala?

1. Vrednost točke (bruto, bruto doh.)	103,60 din.
2. Letna sredstva dohoda:	
- učitelj na visoki šoli z dr.	466.200 din
- asistent na visoki šoli z mgr.	420.090 din
- učitelj na visji šoli z mgr.	420.120 din
- asistent na visji šoli z mgr.	420.000 din
- učitelj telesne vzgoje	389.280 din
- tehnični delavec, laborant	264.600 din
- učitelj tujega jezika	420.120 din
- knjižničnik delavec	389.290 din
- snažilica	124.374 din

Če dana sredstva delimo z 12 in odšte-
jemo 30 %, bomo dobili bolj predstavljljive in
primerljive številke – višino sredstev za OD
(primer, učitelj z doktoratom na visoki šoli
– OD = 28106, snažilka – OD = 7254,81)

MARTINČIČ: Pri ISS so uveljavljeni tri standardi in normativi. Financirana je predvsem kvantiteta — program, ni pa nikjer zaobsežen kvaliteta. Tako je količina denarja, ki jo fakulteta dobi, neposredno odvisna od števila študentov in števila ur. Trdimo se, da bi ta sistem dogradili in spremenili tako, da bo zajeta tudi kvaliteta dela. Pred očmi moramo imeti, da nek skupina pedagogov mora obstajati ne glede na število študentov. Po sedanjem sistemu lahko vsakoletna fluktuacija študentov zelo neugodno vpliva na finančni položaj določene šole. Teorično bi sicer pedagog, ki nima dovolj pedagoških obveznosti, moral pač več delati v raziskovalni sferi. Samo denarja, ki bi kompenzirali priveden izklopbaznevalnega denarja, ni. Nekaj sredstev se da dobiti z neposredno svobodno menjavo dela, vendar je to odvisno od fakultete. Pa tudi na fakulteti so zelo različne možnosti za posameznike, da se ta denar dodatno dobi. Tako so fakultete prisiljene, da z denarjem, ki ga pridobijo z neposredno svobodno menjavo dela, pokrivajo bazalni metabolizem, ohranijo (izlozbaznevalno) dejavnosti.

MARTINČIČ: Stvari so na tem področju d
skrajnosti zaostrene. Z blokiranjem uvoza tui

Torej bo reforma materialnih razmerij en bistvenih elementov reforme Univerze?

[illegible]

A black and white line drawing of a cartoon deer standing on its hind legs, holding a small object in its mouth. The drawing is signed "Pete D'" in the upper right corner. The deer has large, expressive eyes and a small, pointed nose. Its body is simple and rounded, with a small tail. The background is plain.

1977	928,4	545,3	355,1	1.828,8
zrhodiščno leto	100%	100%	100%	100
1978	1.162,8	701,9 ¹⁾	546,2 ²⁾	2.410,9
er. ind.	122,4	122,2	141	126,5
1980	1.818,3	1.088,8	793,8	3.700,9
er. ind.	127,7	127,0	103,1	121,3
1981	2.630,8 ⁴⁾	1.432,4	933,9	4.997,1
er. ind.	144,7	131,6	117,6	135,0
1982	3.522,3 ⁵⁾	1.805,9	793,2	6.121,4
er. ind.	133,9	126,1	84,9	122,5
1983	4.186,1 ⁶⁾	2.218,3	872,1	7.256,5
er. ind.	118,9	122,8	109,9	118,9
PLAN				
1984	5.480,1 ⁷⁾	2.757,4	1.043,8	9.281,3
er. ind.	130,9	124,3	119,7	

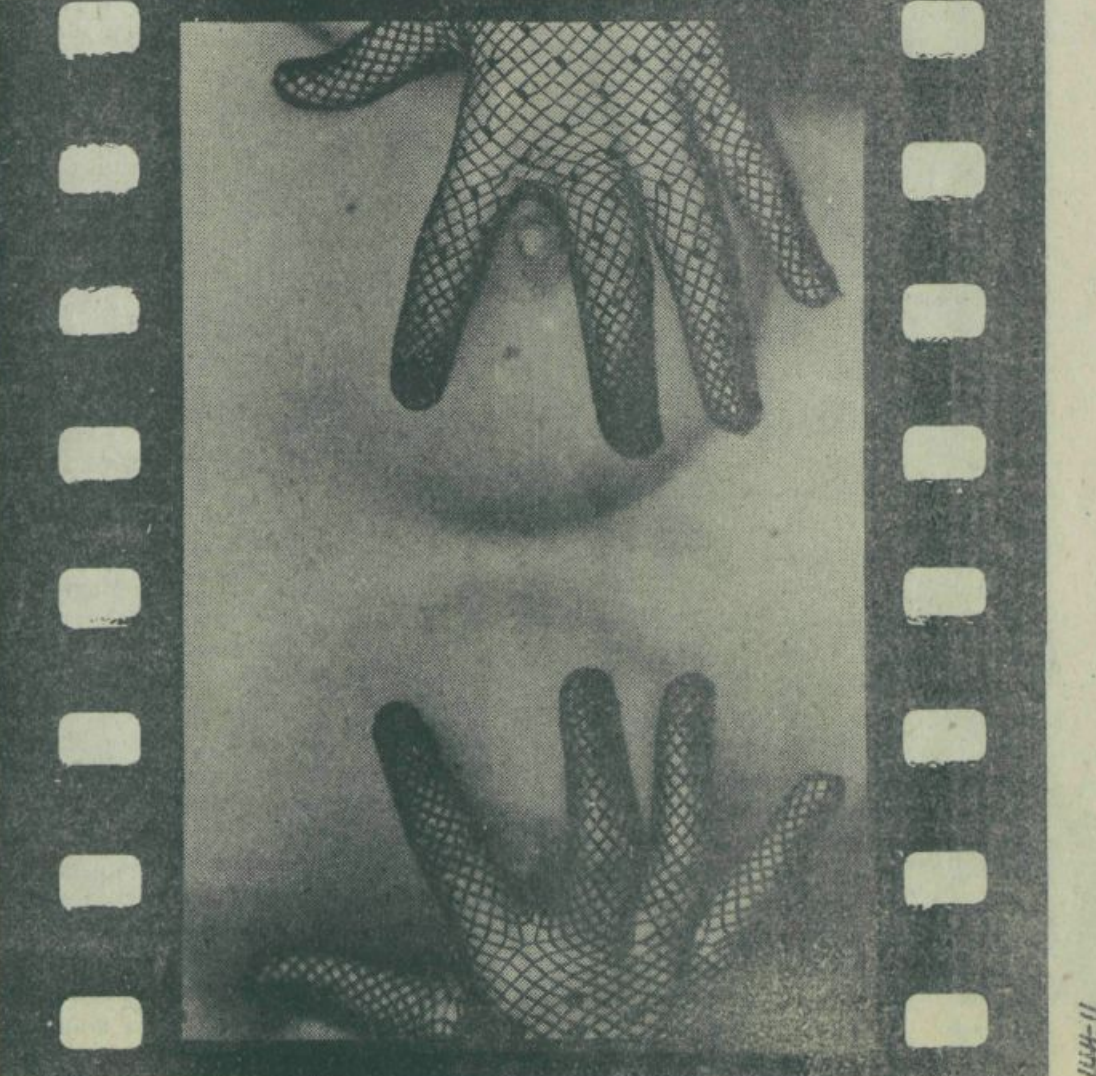
OPOMBE:

- 1.) večji obseg sredstev zaradi upoštevanja sprememb pri vrednotenju števila študentov, diplomantov, knjižničnih delavcev in snažilk.
- 2.) bistveno povečanje sredstev za investicije za opremljanje specialnih učilnic za SLO in OTP: PA in VTS
- 3.) povečanje sredstev za investicije
- 4.) uvedba reforme na področje srednjega UI (150 novih oddelkov, ter financiranje zavodov za usposabljanje prizadete mladine (cca 115 mio)
- 5.) nadaljevanje z reformo v drugem letniku (100 oddelkov več)
- 6.) krčenje dejavnosti (kulturni, naravoslovni, telesno kulturni, obrambni dnevi)
- 7.) planirano povečanje dejavnosti ter 23 novih oddelkov, povečanje materialni stroški zaradi večjega vpisa v proizvodne usmeritve.

Vir: Podatki iz zaključnih računov PIS in ISS.

Leto	Usmerjeno izobraž.	Osnovno izobraž.	Skupaj
1978	1,65	2,94	4,58
1979	1,64	2,67	4,31
1980	1,57	2,41	3,98
1981	1,45	2,44	3,89
1982	1,42	2,31	3,73
1983+	1,29		

Podatki kažejo, da se delež sredstev za izobraževanje od leta 1978 krepko manjša (prav grozljivo pa v lanskem letu).

študentski časopis

odplačanju stari dolgo najomogočjo primerno politično vzdušje delajoči, da bodo še naprej pridno delali in počasi (a za nesljivo) postajali vse bolj revni.

b) T.i. prestrukturiranje

Prestrukturiranje gospodarstva je le ter ša beseda za prilagajanje. Proizvodnjo bomo prilagodili povpraševanju tujine. Prodajal bomo to, kar naj prodajamo; predvsem delovno silo in naravna bogastva. Obdržali bomo industrijo, ki je značilna za svetovni trg; ferferjo, to je tisto, ki potrebuje dosti energije in ki intenzivno uničuje okolje (najs ga direktno ropa ali pa tako onesnažuje, da ostaja trajno uničeno).

c) Delati bolje za manj denarja, po možnosti zastonj

Ne boljše delo ne več dela ne cenejše delo ne bodo ničesar rešili, pa naj nam o tem še tako trobijo (pustimo ob strani, kaj je delo in kaj delovna sila). Nihče ne serje v fabrik, srnanje je v sferi cirkulacije kapitala.

Naj to ostane napisano tako, kot je, pa če ravnamaj jasno, da je za filistre pretežno.

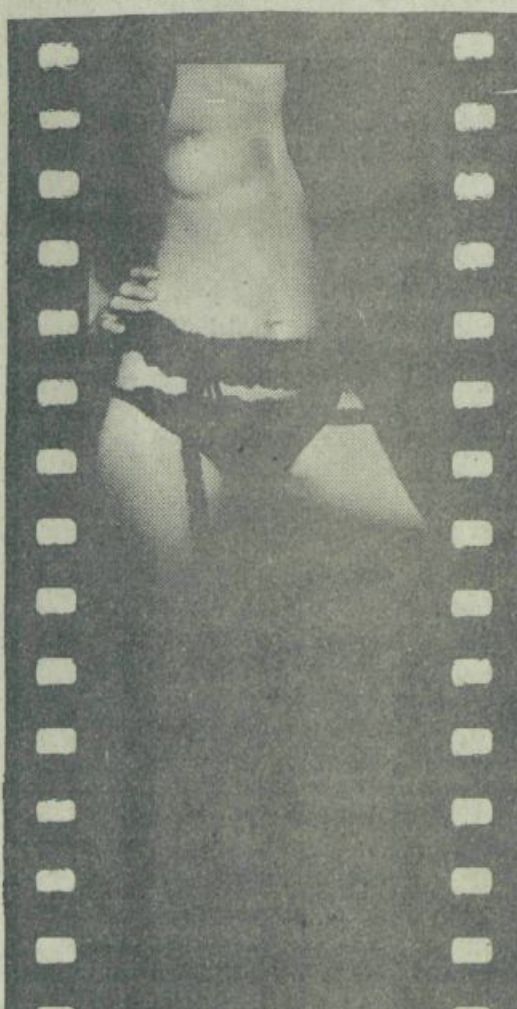
A. Klemenc, D. Vercc

OFOMBE:

1. K. Marx: KAF TAL, str. 302—303, Gz 1961

2. K. Marx: sto.; str. 706

3. K. Marx: sto., str. 70f

841301 145113
III IIII

Uporabnost — menjava

Razliko med vrednostjo blaga tj. velikostjo njegove vrednosti in »specifično vrednostno formo« je prvi razdelal Marx in ima kardinalni pomen v mojem argumentu. Velikost vrednosti in njena determiniranost sta zadevi ekonomije, medtem ko se forma vrednosti nanaša na dejavnost abstrakcije v menjavi iz česar izvira tudi abstraktni način mišljenja. Ko menjalni odnosi v družbi dosežejo stopnjo pojava kovanega denarja (prvič v Ioniji, 700 p.n.š.), se začne abstraktnost menjava vsiljevati človeškemu načinu mišljenja, čemur je dokaz grška filozofija. Zgornje je moja zgodovinska in logična razlaga rojstva filozofije v grški sužnjelastniški družbi in začetka sodobne znanosti v evropski družbi mezdnih odnosov. Takšna utemeljitev pa zahteva potrditev naslednjih postavk: (a) da je blagovna menjava izvorni vir abstrakcije; (b) da abstrakcija vsebuje formalne elemente bistvene za spoznavno zmožnost ob pojmovnega mišljenja; (c) da dejansko delovanje abstrakcije v menjavi povzroča idealno abstrakcijo kot temelj grški filozofiji in sodobni znanosti.

Ob prvi postavki; blagovna menjava je abstraktna, ker izključuje uporabnost. V trenutku, ko je blago podvrženo transakciji menjava, mora ostati prosto uporabnosti. Medtem, ko menjava prežene iz dejavnosti ljudi uporabnost, le-ta še vedno ostaja v njihovem umu. Um agentov menjava mora biti nenehno zaposlen s ciljem, ki jim ga prišepetava njihova vloga v menjavi. Njihove akcije menjava bi zatorej morale biti nujno abstrahirane od uporabnosti, toda ne tudi njihov um. Akcija sama je abstraktna.

Abstraktnost njihove dejavnosti menjava bo kot posledica pobegnila umu ljudi, ki jo vršijo. V menjavi je dejanje družbeno, um pa zaseben. Na tak način se v menjavi ločita akcija in mišljenje ljudi in gresta vsak svojo pot. V naslednji postavki (b) naših tez bomo vzeli način dejanja menjava, medtem ko se bomo pri (c) obrnili k mišljenju blagovnih lastnikov in njihovih filozofskih predstavnikov.

Abstraktna značilnost menjalnega procesa je dejstvo, da je dejanje izvršeno z uporabnimi stvarmi v sebi omejeno z njihovo ne-uporabnostjo. Ne-uporabnost ima pozitivno stvarnost. V primeru ne-izvršitve blagovne menjava, bi obstajale samo uporabne stvari. Dejanje menjava obsega določeno in merljivo trajanje časa; časa, ki ga zahteva menjalna transakcija. Menjava lahko nastopi zahvaljujoč odsotnosti uporabnosti, trajajoči skozi čas. Ne glede na časovno dolžino je obdobje menjava čas ne-uporabnosti. V mišljenju se blaga kažejo kot objekti uporabnosti, sicer bi menjava ne stekla. Izgon uporabnosti med menjavo je docela neodvisno od tistega, kar bi lahko bila posebna uporabnost in ki se ohranja v zasebnih glavah agentov menjava.

Zgornja nekoliko dolgočasna analiza je preprost poskus razumevanja konstrukcije ekonomske kategorije 'vrednosti', kategorije

je, ki se vedno nanaša na uporabnost kot predpogoji, vendar jo zatre z namenom izvršitve menjava. Študentom naravoslovja je verjetno tuja formalna vsebina koncepta vrednosti in dvomim, da je moja razlaga pripomogla k jasnosti. V razgovor bi dejal dvoje. Prvo, vredno se je spomniti na dolge in čudne analize, v, recimo, topologiji, atomski fiziki, kozmologiji ali endokrini fiziologiji. Drugo, raje gradim v smeri odločilnih zaključkov svojega argumenta kot poenostavljenega definiranja pojmov. Toda vrnimo se k pojmu 'vrednosti': gre za popolnoma praktično abstrakcijo, resnično nič več kot pobeg iz protislovij med menjavo in uporabnostjo — transformacijo kvalitete za uporabnost v kvantiteto za menjavo. Ne zadevajo me vprašanja akademskih disciplin ekonomije s tem, kako je ta kvantiteta določena za menjalne odnose obstoječih blag. Poskušam podati preprost oris formalne kvalitete vrednosti kot kategorije, ki jo potrebujemo v praksi menjava. Moj namen je razjasniti, da je vpletena abstrakcija dokaz, da njen predhodni dogodek ni že v umu ljudi, udeleženi v menjavi. Imenujemo jo lahko 'resnična abstrakcija' primarno družbenega in zgodovinskega izvora in kmalu bom pokazal njen odnos do znanstvene abstrakcije.

Povod za menjavo in uporabnost kot ločeni aktivnosti je, da pripadata totalno različnim referenčnim okviroma. Menjava je transakcija popolnoma družbenega pomena, ki zadeva njene objekte le v njihovih družbenih statusih kot lastnina zasebnih lastnikov, ki menjajo posest. Da bi te družbene spremembe lahko pokazale svojo prisvajalno vlogo, mora biti privzem izveden tako, da fizični status blaga ostaja nespremenjen, medtem ko je družbeno dogajanje v napredovanju.

Abstraktnost menjava — ali natančneje dejanja menjava — je primer za tisto, kar v pojmovnem jeziku označujemo 'ne-empirično'. Oris zgornjega — v ne-empiričnih kategorijah — je, da menjava nima svojega različnega znaka glede na menjajoče se zgodovinske trenutke. Abstrakcija menjava je karakterizirana s popolno indiferentnostjo do časa in prostora, čeprav ima sama dejansko dogodka v zgodovinskem času in prostoru.

Meščanska znanost

Preidimo sedaj k srčki mojega argumenta. Medtem, ko dejanje menjava izreče urok nad rizičnim statusom blaga in vsaki materialni spremembi v njih, ostaja samo še vedno fizično dejanje, ki ravna z blagi kot materialnimi stvarmi s tem, da jih fizično premika skozi prostor in čas, od lastnika k lastniku. Omenjeni kontekst vsebuje dovršeno strukturo abstrakcije menjava. Moramo jo samo položiti pod lupo in jo opazovati v vseh njenih detajlih, da bi dobili epistemološki temelj znanosti v obdobjih blagovne produkcije.

Resnična abstrakcija menjava vključuje celoten niz ne-empiričnih form elementov, ki, ko so prevedeni v pravilne pojme ali bolje,

pravilno identificirani, omogočijo teoretično podlago znanstvenega mišljenja, tako v antični, grški filozofiji, kot v sodobni znanosti z začetki v 16. in 17. stoletju. Zanima nas predvsem slednje znanstveno mišljenje, čigar razvoj je v tesni zvezi s sodobnim kapitalizmom in bi ga lahko označili kot meščansko znanost v obdobjih blagovne produkcije.

Poudarim naj dejstvo, da je docela formalna narava menjava enaka za vsa dejanja menjava ves čas epohe blagovne produkcije. »Čeprav je vrsta periodičnih reprodukcij in prejšnjih akumulacij, ki jih je prešel kapital, ki funkcionira danes, še tako dolga, si kapital vedno ohrani svoje prvotno devištvo. Dokler pri vsakem menjalnem aktu — če ga gledamo kot posameznega — veljajo zakoni menjava, lahko doživi način prilagajanja popoln prevrat, ne da bi to kakorkoli prizadelo blagovni produkciji ustrezno lastninsko pravico. Ta pravica je veljavna tako v začetku, ko produkt pripada producentu in ta, menjava je ekvivalent za ekvivalent, lahko obogati samo z lastnim delom, kakor tudi v kapitalistični periodi, kjer postaja družbeno bogastvo v vedno večji meri last tistih, ki si lahko vedno znova prilagajajo neplačano delo drugih.« (Karl Marx — Kapital I; CZ — Ljubljana, 1961; str. 661)

Nespremenljiva oblika menjava zagotavlja nepretrganost družbenega neksusa. Deluje pa tudi kot epistemološki temelj znanosti kot racionalne teorije. Pravim 'deluje' kajti epistemološki temelj ni za sebe kot nekaj bivajočega v ahistoričnem svetu idej, kjer se združujejo teorije spoznanja; je zbirka zgodovinskih dogodkov, ki so se izvršili v času in prostoru, tako resnični kot uporabnost, ki jo izključujejo. V njihovi primerljivi realnosti se uporabnost in menjava nenehno izključujeta v času in prostoru. Izgon uporabnosti privede do vzpostavitev nove realnosti, sistema menjava, ki se imenuje druga narava (eine zweite Natur) — narave popolne družbene realnosti in pomena ter ekskluzivno človeškega sporazuma. S stališča blagovne produkcije je naše celotno družbeno omrežje proizvod druge narave.

Vsaka izmed značilnosti 'druge narave' igra bistveno vlogo v formaciji in zgodovinski genezi pojmovnega mišljenja, ki ga imenujemo 'znanstveni' pogled na naravo. Npr., v premetitvi blaga ločenih od uporabnosti, čas in prostor privzamata različen aspekt; postane neprekinjena in homogena razsežnost. V relativno kratkem eseju lahko podam le nekatere izmed značilnosti abstrakcije blagovne menjava. Podrobnosti so analizirane v moji knjigi 'Geistige und körperliche Arbeit' (v slovenščini preveden prvi del v: Alfred Sohn—Rethel: Umsko in telesno delo; KRT 10/1982, op. prev.) Nespremenljiva in ne-opisna narava blaga zahteva od nas, da se spustimo v njegovo materialnost; v njegovo substanco, medtem ko se posebnost njegove uporabne vrednosti prilepi nanj v različnih naključjih. Obstaja tudi vprašanje forme zamenljivosti blaga med lastniki. V svoji povezanosti preko menjava si privzamajo

solipsistično vedenje: zanje ima pomen le njihovo lastno, zasebno mišljenje o uporabni vrednosti.

Povezanost lastnikov je vzajemno izključujoča se v vsakem posameznem umu. V blagovno menjavo je vključen tudi princip čisto matematičnega sklepanja. Ekvivalenca vrednosti v menjavi kliče po spremembi v načinu kvantitete, ko so vključena blaga različnih dimenzionalnih merljivosti. Njihov način neomejene kvantitete se zdi do ločljiv le tako, da je eno blago večje, manjše ali enako drugemu. Abstraktna kvantiteta izvira iz postulata ekvivalence ni več bistvo, ki bi lahko merilo, ampak abstraktum, ki ne dovoljuje drugega kot čisto misel. V proces so vključene tudi značilnosti atomarnosti in natančne funkcionalne kavzalnosti.

Aplikacija na zakon o inertnem gibanju

Pojem inertnega gibanja v Galilejevi metodi sodobne znanosti nam bo služil kot primer zgodovinske sodbe specifično teoretičnega instrumenta znanosti. V ta namen bom vzel naslednji opis blagovnega gibanja, kot ga formira del menjalne abstrakcije. Blaga opišejo pravo, linearno gibanje skozi abstraktni — to je prazen, neprekinjen in homogen — prostor in čas kot abstraktne substance, ki ob tem ne pretrpijo materialne spremembe in ki so edino zmožne le kvantitativne diferenciacije. Sorodnost tega opisa z Galilejevim pojmom inertnega gibanja je tako zelo očitna, da je ni mogoče izbrisati ali ignorirati njene posledice. Najvažnejši pa je empirični karakter primera kot celote.

Pristotne so seveda tudi različnosti. Najpomembnejša med njimi je pomanjkanje vzroka, zaradi katerega naj bi se blaga v svoji zmožnosti abstraktnih substanc, ki niso podvržena materialnim spremembam, gibala neomejeno. Odločilna analogija z inertnim gibanjem je ravno neprekinjenost premikanja, kar je tudi moj argument. Vzemimo kot primer denar in pogledajmo, če ga lahko ohranimo v gibanju. Pri mesarju ne gre moj denar nič dlje od njegove blagajne. V vseh primerih, ki jih Marx imenuje »preprosta blagovna menjava« se denar ne giblje na neprekinjen in neskončen način. Tudi če je uporabljen za kopičenje v zakladnicah, bo enkrat končal v talilnici.

Spregledali pa smo najvažnejše kot fizik, ki ne uspe razumeti inertnega gibanja, če gleda le objekt, ki je podvržen trenju in gravitaciji. Če je denarju namreč dodeljena funkcija kapitala, se gibanje mojih kovancev ne bo ustavilo v mesarjevi ali v blagajni kogar koli. V kapitalistični ekonomiji se mora denar gibati neprekinjeno ali pa izgubi substanco svoje ne—deskriptivne vrednosti. V kapitalizmu se denar ne bo prenehal gibati vse do ukinitve njega samega. Ne smemo torej pozabiti, da vzpon sodobne znanosti sovпада z razvojem kapitalizma, zatorej je vsekakor primerno povezati Galilejevo dinamiko s triumfom kapitalizma. Moč gibanja, ki je priletala iz nove znanosti, je prežemala celotno epoko — celo slikarstvo, arhitekturo in glasbo.

Toda čemu naj bi bila cirkulacija kapitala povezana z observanco gibanja v ravni liniji in z določeno hitrostjo? Gre za interpolacijo Galilejevega izuma, ki ne more napraviti preskoka v svet uporabnosti, ki je pregan iz menjava. Podmena, da mora biti gibanje v ravni liniji in z določeno hitrostjo ima pomembne metodološke implikacije, ki pojem inertnega gibanja v celoti podvržejo matematizacij. Z očiščenjem pojma vseh heterogenih faktorjev inertno gibanje privzame vzorec absolutnega minimuma tistega, kar utemeljuje naravni moment — gibanje se vrši medtem, ko ostaja ostala fizična narava uročena in nepremična. Minimalni moment nosi v sebi kvaliteto čiste pojmovne misli, ker dejansko ni več resnična narava ampak matematična abstrakcija. V tej zmožnosti elementarne ali minimalne forme gibanja se ohranja Galilejev pojem inertnega gibanja kot temeljno sredstvo za gradnjo matematičnih konstrukcij glede na opazovani fenomen gibanja.

Mislim, da lahko pogoje v katerih nastopa pojem inertnega gibanja postavimo nasproti tistim, ki jih karakterizira suspenzija ostale narave v trenutku procesa blagovne menjava. Vendar se kljub podobnosti in strukturalni istovetnosti ohranja pomembna razlika, kajti medtem ko je abstrakcija blagovne menjava del družbene dejanskosti v času in prostoru, je Galilejevo inertno gibanje čista intelektualna abstrakcija, ki z logičnim idealom stremi po razumevanju narave. Kako je mogoče premostiti vrzel med bivanjem in mišljenjem ter takšno različnostjo referen-ce?

Vez, preko katere je abstrakcija blagovne menjava prenešana na razmišljajoči um, je izmišljena. Želim spraviti v zvezo družbeno bit monetarne ekonomije s tistim, kar sem predhodno imenoval 'substancia' ko sem razpravljal o abstraktni in ne-deskriptivni lastnosti denarja. Vztrajanje na pravilnem opisu 'denarne materije' bi privedel do čistega pojma — pojma 'substance' — kot edine, aдекватne označbe 'denarne materije'. Prvi, ki se je približal istovetnosti te abstraktne materije, je bil grški filozof Parmenid (pr. 520 p.n.š.) v svojem pojmu 'Enege' in 'tistega, kar je', ki ima dejanskost samo in odreja resnični substratum spreminjajočega se pomena vseh pojavov. V poznejši filozofiji si je pojem 'substance' prisvojil in ga opisal Kant kot ohranjujoč element (das Beharrliche) v vseh pojavih kot tistega, ki se ne povečuje niti zmanjšuje v kvantiteti. Podobno kot so ekonomistom blaga sestavljena iz menjalne in uporabne vrednosti, tako so za filozofa vsi objekti spoznanja sestavljeni iz substance in naključij.

Nihče izmed filozofov ne uporablja te ali kake druge abstrakcije zaradi menjava, ki abstrakcijo zahteva. Parmenid nam pripoveduje, kako mu je njegov pojem razodela boginja Dike; Platon je prenesel ideje v pred—eksistenco; Kant v transcendentalno sintezo a-priori. Te pojmovne identifikacije ne-empirične menjalne abstrakcije in njene

alfred sohn-rethel znanost kot odtujena zavest

elemente si prisvaja naša zavest. Pojavi postanejo abstraktni že mnogo prej, preden zvemo zanje, so produkt naših dejanj, vendar skriti našim mislim. Marx je prišel do podobnega zaključka, ko je dejal, da abstraktna konstitucija vrednosti, v katero ne vstopa niti atom narave, sebi ni zmožna najti ustrezne predstave. Vzrok temu znotraj odnosov menjava je, da sebe lahko izraža le z iracionalno zenačitvijo uporabne vrednosti drugega blaga. Odtod je sposobnost primerljivosti denarja s katerokoli uporabno vrednostjo neizbežna, vendar le znotraj trga.

Od trga ločeno obstaja drugo področje v katerem vrednost ali abstrakcija menjava odkrjeta svoj identični izraz — gospostvo pojmovnega sklepanja čistega intelekta. Resnična abstrakcija menjava ali vrednosti je medsebojni spoj čistih form abstrakcij. Edina obstoječa predstava sfere čiste forme je čisti pojem. Glede premostitve vrzeli med bivanjem in mišljenjem naša razlaga meri na trenutek, ko ne-empirična abstrakcija v družbeni biti omogoči vzpon abstraktne misli. Izpeljati pojmovne predstave form abstrakcij vsebovanih v menjavi ni bila lahka naloga. Vzel sem grške filozofe od Talesa do Aristotela, tri stoletja presenetljivih intelektualnih dosežkov, da bi se popolnoma zavedel teh abstrakcij, da bi jih formuliral, jih preiskal v njihovi uporabnosti in implikacijah... itd. Tisto, kar je te mislece vzpodbujalo ni bila samo filozofija, ljubezen do modrosti, temveč vpetost v prostranstvo monetarne ekonomije.

(PRIHODNIČ KONEC)

Problemi s predmetom „Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita I in II“ na univerzi obstajajo od njegove uvedbe v učne programe. Program predmeta, izvajalci in učbeniki so bili ničkolikokrat postavljeni pod vprašaj, vendar se problemi počasi ali sploh ne rešujejo. V ozadju ostajajo dogajanja, ki usodno vplivajo na oblikovanje programa, vsebinske zasnove predmeta in učbenikov. Verjetno ni študenta na univerzi, ki bi vedel, kdo je pristojen oziroma kdo ureja zadeve v zvezi z omenjenimi vprašanji. Vse, kar se dogaja na raznih komisijah in odborih, ostaja očem javnosti skrito, vendar se kljub temu sprejemajo družbeni dogovori, pišejo učbeniki, predmet pa predavajo profesorji brez ustrezne pedagoške in strokovne izobrazbe, mnogokrat v latovščini, ki ni ne slovenščina ne srbohrvaščina.

Javnost je bila prvič malo širše seznanjena z zakulisnimi dogajanja v tej obrambno-univerzitetni sferi preko poročanja mladinskega lista „Mladost“, ki je od 9. januarja do 12. marca tega leta v člankih razčističeval dogajanja okrog natečaja za novi učbenik predmeta SLO in DS I in II.

7. oktobra 1983 je bil v listu „Borba“ objavljen natečaj za izdelavo novega učbenika za predmet SLO in DS I in II, ki ga je razpisalo predsedstvo SKUPNOSTI JUGOSLOVANSKIH

valni in posvetovalno-kordinativni organ za dogovarjanje in usklajevanje na področju visokega šolstva na jugoslovanskem nivoju. Rok za izdelavo učbenika je bil presegljivo kratek, samo 6 mesecev, poleg tega pa je bil razpis objavljen na podlagi sumljivega soglasja Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo ter prórektorjev vseh jugoslovanskih univerz, ki v okviru skupnosti sestavljajo Komisijo za SLO in DS. Postopki v zvezi z razpisom ki so tudi v nasprotju s členom 169 zveznega zakona o SLO, kratek rok, pa tudi panika, ki je zgrabila odgovorne tovariše po izidu članka 9. januarja v Mladosti, kažejo na določene zakulisne,

verjetno povsem „materialne“ interese posameznikov, ki se nanašajo na novi učbenik. Učbenik se piše za celotno jugoslovansko področje, naklada je velika, njej primeren pa verjetno tudi honorar.

28. februarja je bila v Beogradu seja komisije za SLO in DS Skupnosti jugoslovanskih univerz, na kateri so že razpolagali s sedmimi prispelimi deli, ki jih je kot predlog za bodoči učbenik predložilo nekaj skupin avtorjev in štirje posamezniki. Napisati učbenik v manj kot 5 mesecih je zares umetnost, ki je v vsebini dosedanjih umotvorov, imenovanih učebnik za predmet SLO in DS SFRJ I in II, ni bilo mogoče razbrati. Verjetno pa pri vsej stvari ne gre toliko za genialnost posameznih avtorjev kot za dejstvo da so posamezniki po različnih vezah in poznanstvih že veliko pred razpisom vedeli zanj ali pa celo vplivali na pogoje razpisa.

Ob vsej stvari je zanimivo, da se je skupnost jugoslovanskih univerz v slabem letu že drugič pokazala kot instrument, kot orodje zvezne administracije, katere del sama zaradi svojega zgolj koordinativnega značaja ne more biti. Prvič smo slišali zanj, ko je brezkompromisno podprla predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o vojaški obveznosti še preden je šolstvo posameznih republik sploh razpravljalo o njem.

V različnih organih skupnosti so tudi predstavniki ljubljanske univerze, ki pa očitno ne zastopajo stališč svoje baze (vsaj ne študentske) ali pa ne nastopajo proti različnim malverzacijam SJU, kar je konec koncev isto.

Nedvomno čimprej potrebujemo nov in kvaliteten učbenik za predmet SLO in DS SFRJ I in II, vendar opisani postopki te kvalitete ne zagotavljajo. Končno pa bi lahko pred sprejetjem tega ali onega predloga tudi študentje sami lahko prispevali kakšno svojo oceno, se vam ne zdi? Potreben bi bil resen pogovor s tovariši, ki delujejo v SJU.

A. Jelenc

nov obrambni učbenik ali nekdo je hotel zaslužiti

Nanen te pisarije je opisati dogodek prenehanja kuhanja KV obrokov (kosilo, večerja meni) na dan 12. 3. 1984. Povod za takšno ravnanje je bila deveta seja Sveta Študentskega centra (29. 2. 1984), na kateri je bil sprejet naslednji sklep: »DO 10. 3. 1984 ŠTUDENTJE SKUPAJ S STROKOVNO SLUŽBO ŠC VSKLADIJO CENE KV OBROKOV, V NASPROTNEM PRIMERU SE OD 12. 3. 1984 DALJE KUHA V OKVIRU CENE OZ. TOPLI OBROK«.

Okoli tega sklepa je precej nejasnosti, na kratko povedano, iz zbranih podatkov (zbranih na deseti seja Sveta Študentskega centra 28. 3. 1984) je moč sklepati, da gre za potvorbo. Študentska delegacija je namreč prišla na deseto seja Sveta z argumentom, da tega sklepa Svet nikoli ni sprejel. Debatna točka: cene KV obrokov, da je potekala popolnoma neobvezno in da do sklepa nikoli ni prišlo. O neregularnosti sklepa je moč pomišljati tudi na podlagi dejstva, da je gradivo za sporno točko dnevnega reda zagledalo beli dan na sami seji, kar pomeni, da o njem ni bilo razprave med študenti. Potem takem tudi ni bilo nikakršne pravne osnove, na kateri bi Svet smel dajati sklepe.

Ta dejstva vsekakor bremenijo najodgovornejšo strukturo Študentskega centra, še posebej tedaj, ko preberemo zapisnik devete seje Sveta Študentskega centra, v katerem se kar dvakrat ponovijo NEIZREČENE besede študentske delegacije (zapisnik stran 4, odstavek 6 in stran 5, odstavek 1): »V primeru nesoglasja se kuha v okviru cene oz. topli obrok«. To seveda še bolj obremenjuje vodstvo Študentskega centra, saj ne gre le za potvorbo zapisnika, temveč je na podlagi te potvorbe direktor centra izdal ukaz da se od 12. 3. 1984 ne prodaja več meni, kot celota, temveč vsaka del posebej, kar zneso namesto 84 din — 160 din.

O namernosti te akcije velja sklepati tudi iz naslednjih dejstev: po enajstih dneh takšnega razdeljevanja hrane, so se na podlagi intervencij, delavci Študentskega centra odločili v prid menijem. To je nelogično, kajti res ne gre dvomiti v to, da bi delavci Študentskega centra nikoli ne pristali na znižanje cene, če bi bili gotovi o tem, da je bil sklep resničen in točen.

Drugo obremenilno dejstvo pa je sam potek 10. seje Sveta Študentskega centra, kjer se nihče izmed delegatov ni mogel spomniti, da je bil sklep, v zapisniku naveden obliki, tudi sprejet. Prav zato sta bila iz zapisnika devete seje Sveta Študentskega centra prečrtani obe NEIZREČENI stališči študentske delegacije: »v nasprotnem primeru pa se kuha v okviru cene oz. topli obrok«. Iz sklepa je bil črtan zadnji stavek: »v nasprotnem primeru se od 12. 3. 1984 dalje kuha v okviru cene oz. topli obrok«, in sedaj se sklep glasi: »Do 10. 3. 1984 študentje skupaj s strokovno službo ŠC vskladijo cene KV obrokov, s tem, da se iščejo ustrezne rešitve za preprečevanje izgub.«

In ni še konec čudnih dogodkov: zapisnik so dobili namreč vsi drugi prej v roke, kot

člani študentske delegacije v svetu Studentškega centra. Zaradi tega so bili delegati postavljeni v nezavidni položaj, ko so jih študentje napadali iz vseh strani, ne da bi delegati poznali vzrok. Vsekakor je delegacija izgubila zaupanje tam kjer ga potrebuje, med študenti.

O zaupanju študentov do delavcev Študentskega centra pa ne moremo več govoriti. Na seji je bila posredovna zahteva študentov, da se 28. 3. 1984 skliče izredna seja Sveta Študentskega centra, na kateri bo analiziran ves dogodek in bo ugotovljena osebna odgovornost za dvig cene (predlog seveda ni bil sprejet).

Mnenje delavcev Študentskega centra je bilo, da je takšna analiza nepotrebna, saj da so se ravnali le po sklepu. Kaj čudno je to ravnanje po sklepu, ki ni bil sprejet. Ker je o odgovornosti tekla debata po črtanju spornih stavkov, je to sklicevanje toliko bolj neumestno. V skladu z željo po mirnem in inovativnem delu Sveta je bil sprejet RAZGLAS, DA NISO KRIVI DELAVCI, NITI SVET, TEMVEČ SE SVET NI NATANČNO DOGOVORIL. Ako pustimo zahrbtno delovanje Študentskega centra, ga pustimo z ugotovitvijo, da so v takšno početje bili prisiljeni, prisiljeni s socialno politiko, ki jo vidijo odgovorne sile naše družbe do študentov. Restavracija Študentskega centra je namreč v hudih finančnih škripah (izgubi) in zatorej so delavci videli edini izhod v višanju cene. Formalen izhod pa je že davno poiskan: Študentski center je namreč objekt posebnega družbenega pomena, kar da slutiti posebno finančno pomoč, ki že vedno ostaja na nivoju slutnje in vse bolj le na papirju.

In prav bi bilo, da se iz marginalnega dogodka kraje preusmerimo v tisto, kar je res pereče: socialni položaj študentov in krivdo tistih ljudi, ki so krivi za tak položaj. Prav gotovo tako ne mislijo tiste sile, ki vidijo edino pot iz finančnih zlomov Študentskega centra v administrativnem določanju cen. To je seveda najlažje, ne samo zaradi nedvomne moči etastičnih družbenih sil, temveč predvsem zato, ker imajo te sile že izhojene poti, po katerih pošiljajo podobne administrativne ukaze.

Vendarle, pogovori tečejo dalje in študentski predlog za oblikovanje cen je sestavljen iz treh točk:

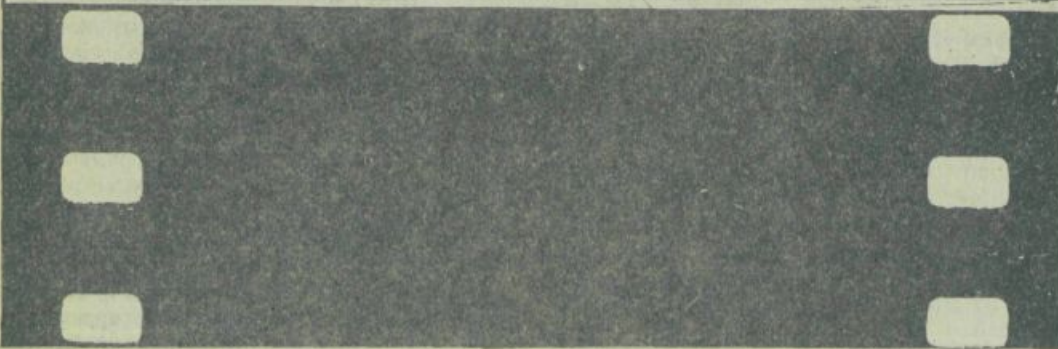
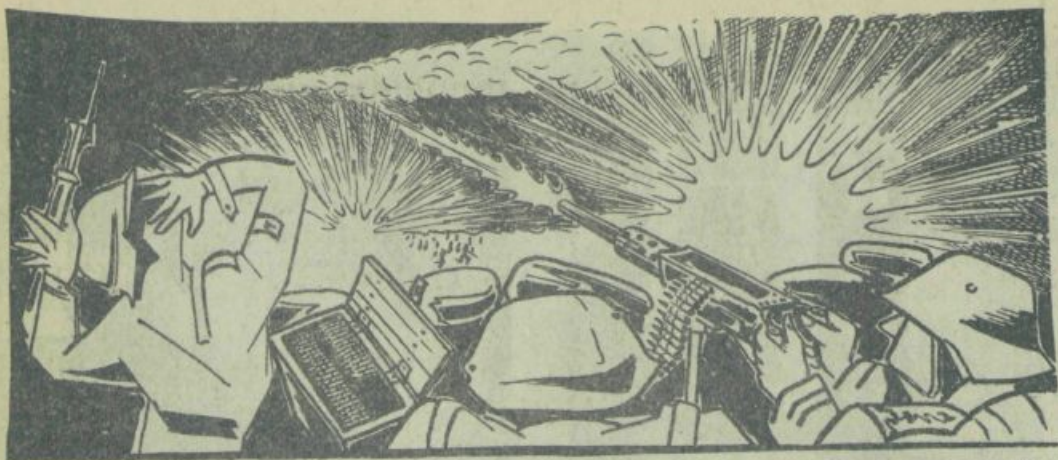
- študentje so pripravljeni plačati ekonomsko ceno (tisto kar se da v lonec) + minimalni pribitek delavnih stroškov.
- študentje so za razdeljevanje posameznih jedi z večjo izbiro,
- minimalni pribitek delavnih stroškov je potrebno ponovno analizirati in izračunati (odpadejo stroški slabe organizacije, preštevilna odsotnost z dela...)

Težko bi karkoli pripisali v smislu srečnega konca. Vsekakor je primarnega pomena poiskati primerno organizacijo študentov, ki bi dovolj motivirala študentsko populacijo, da bi si lahko avtonomno priborili pogoje študija, ki jim gredo. Pa čeprav gre za formalno priznane in sklenjene reči!

Moj-Mir Ocvirk

imenovan študentskega centra ki je postal skandal

tribuna

Ni dolgo tega, kar smo imeli na TV Zagreb priložnost ponovno videti film Romana Polanskega Stanovalec. Film groze je to in kot takšen nas navdaja s strahom. Ni pa strah nujen rezultat gledanja tega filma. V trenutku, ko vzameš ta film takšen kot je, ko ti predstavlja film segment tvojega življenja, se strah razblini. In v filmu Stanovalec ni težko poiskati svojega mesta, še posebej če si podnajemnik v montažnem bloku.

Tralkovski (igra ga Roman Polanski) se vseli v stanovanje samomorilke in kot ona, tudi sam konča pod oknom svojega stanovanja. Akt samomora je posebej zanimiv, saj se ponovi kar dvakrat. Med prvim in drugim poskusom pa se dogodi najvažnejše: Tralkovski preoblečen v SIMONE — Tralkovski v pogledu drugega — dopoveduje okolici, da on ni tisto, za kar ga imajo, da je razcepljen subjekt s svojo ekonomijo psihe. Dopoveduje stanovalcem, da ni Simone Schule (kar je vsem stanovalcem jasno) temveč Tralkovski, Tralkovski kot so ga oni organizirali. Posledica ekscentričnosti subjekta na Drugo mesto torej povzroči spodletelo srečanje, v katerem je prav vseeno ali je Tralkovski Simone ali ne, s pozicije Drugega je jasno kdo in kaj je Tralkovski. Beg iz imaginarnega polja seveda ni mogoč, kot je nemogoča realizacija želje, razen v smrt.

V tem predzadnjem prizoru se ponovno pokaže vse tisto, v kar se Tralkovski skozi svoje normalno življenje (nič psihopatičnega ni) vplete. Preseli se v novo stanovanje, v stanovanjsko hišo, kjer veljajo določena pravila, ki v igri nimajo nikakršne funkcije, kajti lahko se jih držiš ali ne, kot novi stanovalec propadeš. Propadeš prav zaradi odnosa sil (ki so v filmu izjemno orisane), ki konstituira zakone v stanovanjski soseski — približno takole: Študent živi v montažnem bloku. Pod njim stanuje ženska nepolnih šestdesetih let z družbeno priznanim borčevskim stažem. Ob enih zjutraj mu po nerodnosti pade na tla nož (drugega hrupa ni). Drugo jutro pozvoni na njegova vrata besna stanovalka pod njim, ga obtoži razbijanja in svoje trditve nasloni na stavek: KO SEM BILA JAZ V TVOJIH LETIH, SEM LEŽALA NA SAMEM CEMENTU V LOGORJU.

Kaj je tisto, kar mi ta ženska sporoča. Mogoče je, da hoče pripomniti, da je svoje čase štela moje število let. V tem primeru se že vnaprej izpostavi nezavedni občutek krivde Ojdipovega kompleksa, ki bi ga moral jaz sam že davno spregledati in ravnati v skladu z njim. Ta ženska skozi svojo govorico nezavednega opozarja, da ve, da moram trpeti, ker sem prav jaz tisti, ki bo deležen njenega pokopa.

Krivda, da za katero ona ve, da jo nosim, pa se kljub njeni teži preobrne meni v prid v trenutku, ko dojamem prvi stavek: KO SEM BILA JAZ V TVOJIH LETIH, tako kot se glasi. Glasi pa se: Tudi jaz sem bila v tvojih letih. In takrat, ko je bila ona v mojih letih, je bilo podobno kot od mene, od nje zahtevano, da se zave svoje krivde. Ona se je te krivde zavedala in sedaj pričakuje plačilo za minulo ekonomijo psihe. Plačilo pa je seveda moje klanjanje, priznanje krivde.

Vendarle pa imaginacija krivde kaj hitro pade, če se nima na kaj nasloniti. Če nima naslona, potemtakem problema sploh ni, saj ostaja meni na ljubo: ali se zavem krivde ali pa jo zavrnem.

Seveda pa stvar ni tako enostavna. Enostavna ni prav zato, ker prvemu stavku: KO SEM BILA V TVOJIH LETIH pridruži še drugi: SEM LEŽALA NA SAMEM CEMENTU V LOGORJU. Ženska torej pridruži prvi imaginaciji krivde, očetomora, generacijskosti, mladosti, še

drugi na videz konkretnější del: zgodovinskost. Drugi del namreč pravi:

LEŽALA SEM NA SAMEM CEMENTU V LOGORJU.

Ta del pričakuje, da poslušalec ve, sam od sebe, da gre za drugo svetovno vojno in fašistično taborišče. (In če je pravilno, starejšihboječe, bogaboječe vzgojen, to tudi ve!)

Če bi hoteli ovreči ta stavek, ga ne moremo z empiričnim dejstvom, da ona ni z ničimer pripomogla temu (razen z imaginarnostjo nacionalnosti, osvoboditve) da je ležala v taborišču. To je seveda zasluga Drugega. Kajti Drugemu je pozicija imaginarne ideje omogočila nehumano, brutalno ravnanje. Kakor pade na izpitu humanosti drugi, pademo, z zavrnitvijo historičnosti ravnanja drugega, tudi mi.

Pa vendarle, stavek: SEM LEŽALA NA SAMEM CEMENTU V LOGORJU ni nedolžno konkreten. Sam je namreč le skozi govorico, ki je nujno diferencirajoča, konstituirana historična simbolika te ženske, skozi njeno govorico se struktura njeno nezavedno. Njena govorica je potemtakem govorica gospodarja, skozi katero stavek: SEM LEŽALA NA SAMEM CEMENTU V LOGORJU ne deluje kot objektivna historičnost, temveč zgolj kot simbol, na katerem je moč graditi avtoriteto.

Preberimo oba stavka ponovno in skupaj: KO SEM BILA V TVOJIH LETIH, SEM LEŽALA NA SAMEM CEMENTU V LOGORJU. Ob ponovnem branju se izpostavljata dve točki, na kateri se opirajo argumenti zoper nastop govornice te ženske.

Prvič: ko je bila ona mojih let, mene še nikjer ni bilo in sem šele pozneje prišel. Prišel sem skupaj s krivdo Ojdipa. To krivdo moram priznati, da se lahko nanjo nasloni drugič. Drugič: sam moram vedeti, da je bila v taborišču v času druge svetovne vojne, oziroma da sprevidim taborišče kot svojega gospodarja. Drugače povedano: imaginarnost generacije, na katero se naslanja imaginarnost gospodstva, je tisto, kar konstituira borčevski govor (govore te ženske).

S tem, ko študent prepozna takšno govorico kot tipično govorico ideološke represije, je na videz rešen. Lahko pa se mu dogodi, kot Tralkovskemu, da se identificira z Drugim. Ta identifikacija je vrh filma. Imaginarno polje, na katerem se konstituira odnos v tej hiši, mora imeti svoj medij zbiranja, kontroliranja, oddajanja informacij. Takšen medij je v Stanovalcu nedvomno stranišče (stranišče kot mesto Drugega). Identifikacija, ko Tralkovski stopi v stranišče, oziroma se skozi okno vidi v stranišču, je točka, kjer je Tralkovski izgubljen. To je mesto, ki ga Tralkovski ne izkoristi za lažnejše življenje, temveč še naprej išče samega sebe in se najde v trenutku drugega filmskega vrhunca, ko odkloni podpis peticije. S tem si omogoči preizkus slasti moči imaginarnega polja: pravice starih stanovalec, da ga brez dokazov obdolžujejo in prijavljajo inšpektorjem, kajti z njimi je tradicija, stalež, ki se mu brez-pogojno verjame, za njim je borčevstvo in res je brezupno pričakovati, da bi verjeli študentu bolj kot borki — z vso tradicijo vred. Še dodatni element je ekonomska podrejenost, represija, ki te dotolče in popolnoma podredi, kajti Drugi ima moč, da ti vzame stanovanje, do novega pa je težko priti.

Moj-Mir Ocvirk

roman polanski: stanovalec in projekcija študent/stanovalec

Jovanu Veselem

O, polna luna — Ti —, ki s sebo nosiš duh norosti poslušaj malega človeka — trpnega samotvora — svoje usode ni hotel sprejeti.

O, luč z neba, daj, posveti v pajčevino moje shrambe, daj zagon tem udom omrtvelim in očem daj blesk tistih, ki so na barikadah v novi svet verjeli.

Daj, da kot zastava vzplapola v mojem srcu pozicija, s katere mi ne bo več treba oči zatiskati in ušesa!

Jaz nočem, nočem, nočem biti ujetnik te svobode med štiri stene ves razpet. Straši me ta zatohli zrak in zadovoljni vonj prijaznega ognjišča.

Jaz rad bi državljani sveta postal, ne zapirajte mi mej. pomagajte mi, da se otresem bojazni pred bojaznijo, zakopan sem bil globoko in še globlje. moja krivda je velika

in še večja, pomagajte mi nositi prtljago slovenske zgodovine zgodovine samomila in bolesi.

Prišel je čas realitete, poslednji trenutek, da vednost v roke vzamemo!

Skočiti moramo z najvišjega mostu in se poskušati splaviti ...

Sebastijan Šentflorian

narodna budnica

študentski časopis

11-11-11-11-11

XVI. povojna generacija
kot da bi rekel: ljudje so se navadili
častiti zanko okoli svojega vratu.

minuta molka za nas.

+++
gradimotovarne
gradimo termoelektrarne
gradimo kasarne
gradimo socializem

od časa do časa
nam zmanjka surovin.

++++
iz tega kladiiva
se ne oglašā žilnatost roke
v tem srpu ne diha žito:
ljudje
grejejo svojo grozo
ob visokem plamenu
velike rdeče sveče

nihče je ne upa ugasniti.

DRAGICA KORADE

Tinka Golob
Rua Cabo Verde 8-2DT
Olival Basto
2675 Odivelas
PORTUGAL

Ko sedim v Biblioteci Nacional,
se spomnim na NUK.

In na Pavleta z brado.
Včasih je prišel tja s Tribuno.

Kaj pa če bi ga zdaj zagledala tukaj.
Ali pa tistega iz Zvezda parka.

Tisto popoldne je prodajal Tribuno in rekel nekaj tako lepega.

Pa se nikoli ne morem spomniti kaj.

POVEJTE NAM

Ripna je iz Mozambika.
Vedno pravi: Tito je bil močan človek.
Iz neuvrščene države — to je dobro.

Potem vpraša, kako je zdaj pri nas.
Slišite?
Povejte nama, kako je zdaj pri nas!!!

Soba je kakor vse sobe. Samo precej natrpana je. Trije televizorji so razpostavljeni ali razmetani in krajejo že tako majhen prostor, ki ga niso zavzele omare, postelja, fotelji in miza. Radijski sprejemniki stojijo na policah, žice in orodje je obležalo na tleh. Na mizi pepelnik poln ogorkov, garnitura vseh mogočih skodelic, v katerih so ostale usedline črne kave. Samska soba. Moška soba, čeprav ni brivskega aparata na vidnem mestu. Naš moški pride domov s kosila po službi in sedi na kavču, raztresen, utrujen, po glavi mu hodijo žice, denar, ženske. V sobi nekaj manjka in to nič manj kot umor, da bo tepih pokapljan s krvjo, s strahom, slino, spermo. Bralec tega še ne ve, a obljubljam mu.

Ob istem času se ženska, ki je po letih še dekle, odpravila doma po radijski aparat, ki je v popravilu nikjer drugje kot v prej opisani sobi. Čuti napetost, ker ji vsaka obveščenost pomeni breme, strah pred odprtim prostorom in tem, kaj bo rekla, koliko denarja ponudila, če ji moški ne bo hotel računati. Oblečena je zato, da ni gola, torej je ne moti, da ima strgane nogavice. Bela steza razkriva barvo njene noge in vodi nekam visoko pod krilo, našminkana je iz navade, malce razkušana, a še vedno ženska.

Zdaj sem se dokončno odločila, da jo ubijem, ne more se več izmakniti. Vodim njene korake naravnost tja, v usodno sobo kot sobo iztirjenega podnajemnika, nesrečnega, zafrustriranega.

Ona ima potne roke, ko potrka na okno. Pride ji odpret. Ker se poznata, je situacija mučna. Bonton je kriv vsega, saj se ona ne upa pograbiti radia in odkorakati. Plaho sede na kavč in skuša prikriti zadrego s' poplavo besed o svojem študiju, življenju, žurih, odgovarja na vprašanja, sama sprašuje.

Andreja Pleničar

Pove mu zgodbo iz drugega sveta. O Ljubljani. Ne, o alternativni sceni in radiu Študent ali o Tribuni, Škucu, o Ljubljani, ki se skriva. Živela je družina v Ljubljani, ki je bila bogata in si je želela služkinjo, da bi ostali bogataši videli, da so oni še bolj bogati, ali služkinje so tako praktične. No, in ona je postala gospodična služkinja. Hodila je pospravljat gospej, ki ji je bilo žal, da ne hodi ona na filozofsko fakulteto, saj bi rada imela primerno izobraženo služkinjo. Obljubila ji je, da bo imela prosto, če bo hotela v gledališče, saj ve gospa, kako je z duhovnimi potrebami. Oni hodijo na vse predstave, ker poznajo režiserje in igralice in gredo potem na kakšen cocktail v Cankarja. No, plačevala bi ji prav tako deset jurjev na uro, če bi znala igrati karte in ji preganjala dolgčas. Tako pa se je gospa mudila s tem, da je iz časopisov z velikimi škarjami izrezovala, sedeč na barskem stolčku, ponudbe hotelov za silvestrovanje. Gospodična služkinja jo je razočarala, ker njeni starši ostanejo vsako leto na ta veliki dan doma pred televizijo, pijejo vino in jedo francosko solato.

Gospod mož je imel težko, težko službo, a kljub temu je vsak dan prišel domov ob desetih dopoldne po ženo, ki se je hodila razmi-
gavat v neki bazen ali pa sina pripeljal na faks. No, saj bi poklicali taxi, a moj mož, veste gospodična služkinja, ima neizmerno veselje, če napravi kakšno malenkost za svojo družino.

Hčerki sta vsak dan razbijali po klavirju najmanj eno uro, kajti spodobi se, da znata tako prefinjeno razveseljovati svoje starše. Ta mora iz preteklosti v obliki marmornatih stopnic, sprejev, pohištva, metlic z modrim perjem za brisanje prahu... te nore podobe resničnosti prehodne družbe.

On ji je povedal svojo zgodbo. O nekem punčetu, ki ga ima rada med nogami in bi morda celo živela z njim, če ne bi imel piškavih zob, neprave barve las, kljukastega nosu in če ne bi čakala na nekega dobro situiranega princa, da bi bila ona gospa z gospodično lutkino, veliko hišo, gospodom možem, lutkastimi otroki, lakiranim parketom in konjskimi kožami.

Sledi vprašanje, če ima tipa. Nekako se izvija, a namiguje na to, da ga ima. Ženska nečimrnost. Pa mu je padlo v glavo, padlo kot nikdar in nikoli, da jo hoče imet, imet zaradi strahu, imet za zmeraj, enkrat, da bo konec more, more kot resničnosti, da jo hoče imet, zatret, ker je pripovedovala pravljico, ki ni bila pravljica, ker mu je pokazala preveč, ker mu je prikazala njegovo sobo z drugimi očmi, ker mu je rekla, da ga noče, ker je suženj, ne pa da ima krevliast nos.

Vrgel jo je na tla, toliko je bilo še prostora. Njen krik je bil olajšanje. Njen upor zlom, njegov upor, zlom. Še med vsem nasiljem je klepetala o midva se pozna, sva ista, ne moreš mi narediti tega. Pa ji je naredil. Naredil ji je smrt. Z nekim topim šraufencigerjem med posiljevanjem, odporom, jokom in krikom.

Soba kot vse sobe. Fina delavska soba s tepihom in truplom, samo da to ni meščanski roman, ampak socializem. Truplo je le ostank prejšnje družbeno-ekonomske formacije, ki se je niti pisci ne morejo znebiti, če že ne zaradi sebe, pa zaradi bralcev.

Naj govori molk zame.

4444-4444-111

tribuna

GOSPODARSKA RAST, ENERGETSKA RAST IN ATOMSKE ELEKTRARNE

Drugo porurško območje v severni Nemčiji

To pa pomeni, da tradicionalna industrijska področja ne morejo biti več poljubno obremenjena. Katera področja pa tedaj še preostanejo?

S stališča industrije lahko ugotovimo, da so za dolgoročno planirano industrijo nujne sledeče predpostavke: dovolj hladilne vode, pristanišča in čim manjše število prebivalcev.

Minister za gospodarstvo in javna dela v spodnji Saški ve, kje so te možnosti: »Velike jedrske in konvencionalne elektrarne proizvajajo poceni tok. Uporabljale bodo prednostna mesta z neomejenimi rezervami hladilne vode ob veletokih in obali.« Ta prednostna mesta so v glavnem v severni Nemčiji. V deželnem planskem svetu Hamburg-Schleswig-Holstein in Hamburg-Spodnja Saška so ukrenili vse potrebno. Na različnih konferencah, v deželnih planskih svetih in v glavnem odboru so sprejeli že celo vrsto sklepov, ob katerih se opravičeno poraja strah, da so smernice obvezujoče pravno zavezujoče za podrejene planerje.

Prizadeto prebivalstvo ni bilo niti o stvari ustrezno informirano, niti povprašano po mnenju. Razprodaja prihodnosti za zaprtimi vrati? Po dosegljivih informacijah sodeč se je treba bati ravno tega. Celo planerji pravijo: »ker so bila vsa posvetovanja do tega trenutka na ravni deželnih vlad, niso bili upoštevani interesi prizadetih — namreč občin in okrajev« 39. Prebivalstva kot neposredno prizadetega dela sploh ne omenjajo. Objave in planski načrti dežel Hamburg in Spodnje Saške predvidevajo gosto zaporedje osnovnih centrov industrializacije vzdolž morske obale in Elbe ter? gradnje in »osi gradnje« v področjih Buxtehude, Winsen, Brunsbüttel, Lüneberg, Cuxhaven, Wilhelmshaven, Brake, Nordenham, Emden, Leer, Verden, Syke, Kaltenkirchen, Bad Oldesloe, Elmsborn, Geesthacht itd. 39. 40. 41.

Ministrski predsednik Stoltenberg pravi v vladni obrazložitvi z leta 1971 v Kielu: »Posebno mesto v naslednjih 4 letih bo zavzela gradnja velikega letališča Kaltenkirchen... v še ožjem sodelovanju z znanstvenimi ustanovami predvsem naše dežele želimo koncentrirati razpoložljiva sredstva za namere bodočnosti in izkoristiti nove možnosti gospodarskega razvoja v tej deželi, med drugim na področju jedrske energije in morske tehnike... Večji projekti predvsem v korist delojemalcev bodo kot spremljajoči ukrepi podpirali razširjanje obstoječih in naselitev novih tovarniških dejavnosti v bližini težiščnih točk razvoja.« 42

Zgovorne so tudi pripombe bivšega senatorja za gospodarstvo in promet Svobodnega in hanzeatskega mesta Hamburg Helmuta Kerna: »Ta model se dejansko omejuje na gospodarski razvoj... s ciljem, da zagotovi in pospeši rast.« »Do pred kratkim — se pravi do trenutka, ko je bilo gotovo, da

bo regija v doglednem času razpolagala s ceneno proizvajajočimi jedrskimi elektrarnami — ni bilo mogoče ponuditi podjetjem te vrste, ki so iskala primeren kraj, nobene konkurenčne ponudbe energije.« 43

Za krepitev regionalne gospodarske strukture je planirana sistematična izgradnja infrastrukture. Razen naprav za proizvodnjo energije in tovarniških površin naj bi bila zgrajena mreža radialnih in tangencialnih avtocest in zveznih cest. Zato upajo na nove naseljitvene impulze. 43. 44. Notranji minister Spodnje Saške izjavlja: »Razširjanje in naseljevanje delavskih naselij ter izgradnje stanovanj z javnimi sredstvi naj bo prednostno v težiščnih in potencialno težiščnih prostorih.« 44

Ko so se vznemirjeni meščani na prireditvah pozanimali, kdo bo vso to elektriko porabil, so jim zastopniki energetske družbe HEW in NWK ter uradni predstavniki odgovorili, da tega ne vedo, oziroma da bodo ustvarjena mnoga nova delovna mesta. Oboje ni res!

V marčni izdaji (1973) industrijskega glasila je pisalo: »Glavna težišča industrijskih naselij ležijo v obalnem območju Spodnje Saške. Potem ko je dežela Spodnja Saška v preteklih letih z znatnimi prizadevanji ustvarila infrastrukturne predpogoje za nova naselja v Stade in Wilhelmshavnu, so se tudi tu pokazali veliki uspehi. V obeh krajih bosta zgrajena industrijska kompleksa, od katerih bo vsak v končni fazi gradnje zahteval mnogo več kot dve milijardi DM investicij. V Stade gradi DOW CHEMICAL kemični kompleks, v katerega je bilo investiranih že 500 milijonov DM. VAW gradi tovarno aluminija in tovarno aluminijevega oksida. Za Wilhelmshaven se je poleg Alusuisse Atlantik, ki planira tovarno glinice, odločil tudi Mobil Oil, ki bo zgradil rafinerijo s skupno kapaciteto 28 mil. ton letno. Emden bo predvidoma glavna postaja za pridobivanje plina iz Severnega morja s priključnimi petrokemičnimi napravami in mesto za gradnjo četrte jedrske elektrarne v Spodnji Saški... Energije je v Emdenu nad vse dovolj. Elektrarna Emden severno nemške družbe NKW ima kapaciteto 777 MW. Po planih NKW naj bi na Rysumer Nacken nastal elektrarnski center z instalirano močjo 5000 MW!... Razen tega se ministrstvo za gospodarstvo pogaja o nadaljnjih naseljih v Emdnu... Posebno pozornost posvečajo področju Wybelsummer Polder in Rysumer Nacken. To področje obsega okoli 1100 ha z direktnim dostopom do vode. Tu se ponujajo idealne možnosti za nastanitev industrije, ki ima velike potrebe po prostoru.« 45

Onesnaženje okolja in kemične nevarnosti

Prebivalci bližnje okolice jedrske elektrarne Esenshamm lahko zapojejo pesmico o tem: Cinkarne, tovarne svinca, azbesta, titan... kot slišimo, prihaja del teh firm v ZRN, ker v drugih državah zaradi okolju nevarne načina proizvodnje ne dobijo dovoljenja za gradnjo! 46

Vedno več meščanov opaža, kaj nameravajo z njimi. Zgleden primer je sledeče pismo braica: »Strah prebivalstva danes ni uperjen le proti ogroženosti zaradi atomskih elektrarn samih, temveč predvsem proti industrijskim koncentracijam, ki so nujno povezane z intenzivno produkcijo energije. Če je npr. namen, da bi v okolici Brunsbüttla s tremi jedrskimi elektrarnami, dvema termoelektrarnama in eno plinsko elektrarno proizvedli do leta 1985. 6000 MW energije si lahko vsak laik predstavlja neznansko industrializacijo, ki bo sledila. Če ta nekontrolirana industrijska rast ne bo omejena, bomo v nekaj letih doživeli uničenje našega okolja in s tem zastrupitve za Hamburg tako, važne vode in zraka v dozdaj nepoznanem in nepredstavljivem obsegu. Ne bo več zadoščalo, da bi razumeli varstvo okolja, tako da grajamo brezbrizno odmetavanje bananinih olupkov.« 47

Atomska elektrarna Stade bo s svojimi 360 MW skoraj izključno oskrbovala VAW Bützfleth, (Združene aluminijske obrate), ki predvidevajo v končni izgradnji 240000 ton proizvodnje aluminija letno. To pomeni približno dnevno odvajanje 1000 kg fluora (za 1 tono aluminija 1—1,5 kg fluora). 48 Fluor je nevaren strup za rastline in tudi živali. Pred kratkim so poročali o poškodbah pri ljudeh. V ZRN do zdaj še ni predpisa o maksimalni dovoljeni koncentraciji fluora v zraku. V SZ je za plinaste spojine fluora dovoljena srednja dnevna vrednost 0,005 mg na m³. Ker pa na bližnje stanovalce vpliva kombinacija različnih plinov in so sovjetski raziskovalci istočasno ugotovili, da srednja dnevna vrednost ne ščiti vselej pred poškodbami, ni nujno, da je ta vrednost absolutno zanesljiva. Zadostuje že, da je dnevno okuženih 200 000 000 000 m³ zraka sredi področja sadovnjakov! 49 Planirana atomska elektrarna Geesthacht bi naj bila glavni dobavitelj toka za US — Reynolds Aluminium Company, ki bo v Finkenwerderju prav tako proizvajala aluminij in to skoraj v sredini mestnega področja Hamburga. Podobno je z DOW CEMICAL Co. v Stade, v bližini katere so že večkrat zavohali klor. Močnejše uhajanje klora pri neugodnih vremenskih pogojih pa bi lahko pobil prebivalce Stada! 50. V Stadu niso ničesar ukrenili, da bi v primeru nujne zaščite prebivalstvo. Proizvodne dobrine kot posode iz aluminija, plastike in stekla za enkratno rabo, zaščitna sredstva za rastline, plastične posode itd., porabijo pri proizvodnji ogromne količine elektrike. To pa so stvari, ki kvalitete našega življenja ne izboljšujejo, temveč slabšajo in katerim se lahko v glavnem odpovemo.

Namesto, da bi na osnovi takšnih razmišljanj in dejstev porabo energije in gospodarsko rast upočasnili, je za planiranje odločujoča dodatna rast. Če se meščani nočejo odreči svojim legitimnim pravicam, jim grozijo z odklopom toka kot v tem časopisnem članku: »V drugi polovici tega desetletja lahko v Schleswig Holsteinu računamo s stalnimi redukcijami toka, če gradnja elektrarn ne bo hitro napredovala. To je izjavil

schleswig—holsteinski socialni minister Claussen (CDU). NKW (Severnonemške elektrarne) so bile celo mnenja, da lahko v letih 1975/76 pride včasih do odzema toka gospodinjstvom. Zaradi upravnih tožb ekologov, so se postopki za izdajo gradbenih dovoljenj za izgradnjo novih jedrskih elektrarn precej zavlekli, je rekel Claussen.« 50

Filbinger; 1980. leta bodo luči ugasnile

S svojim ustvarjanjem panike je Claussen v dobri družbi: tako industrija proizvajalcev toka kot tudi visoki politiki so uglaseni kakor v zboru. Pomanjkanje toka je že občutno, je menil Helmut Schmidt v svojem volilnem okrožju Hamburg—Bargedorf: »V mojem vikendu ob Brahmseeju« je dobava elektrike za nočno napajanje akumulacijskih peči »v zimski polovici leta ustavljena«. Kanceler: »Boodorf je treba zgraditi.« Spiegel je k temu zapisal:

»Tu se je Schmidt motil. Okrožnica pristojnega električnega podjetja Schleswig je zgolj napovedovala povišanje osnovnih pristojbin za celodnevna akumulacijska gretja. Na redukcije toka Schleswig ni pomišljal.« 50b. Tudi tedanji ministrski predsednik Filbringer je leta 1977 oznanil: »Potem bodo še pred 1980 ugasnile luči.« 51. In dr. Guck iz izvršnega odbora Badenwerka: »Že v letih 1976—78 lahko pri oskrbi s tokom računamo na težave.« 52 Njegov kolega, poslovodja pri VDEW, je označil takšne parole v »Süddeutsche Zeitung« 21. 11. 1979 dobesedno kot »neumno ustvarjanje panike«!

Elektrarniška podjetja se intenzivno trudijo, da bi porabo toka povečala.

Pred leti skoraj ni bilo javnega prometnega sredstva, ki ne bi imelo plakata: »Čisto—E—stanovanje — krasna stvar« in drugih plakatov, na katerih so se udobno pretegovali blondinke in kupcem reklamno učinkovito prikazovale vroče kopeli itd.

Z obsega projekta se da sklepati na milijonski proračun. Očitno se izplača spodbujati porabo toka! Iz ZDA je mogoče slišati priporočila dr. Mc Nultyja in kakšni so načrti elektroenergetske industrije: »ta pravi« posel se da narediti, če se bo do leta 1987 poraba aluminija štirikrat povečala, če bo proizvodnja jekla, aluminija in gradnja naftnih rafinerij drastično narastla in če bi lahko prebivalstvo pripravilo do...

14. Briefe und Äußerungen von Sizzo L. Mansholt, Brief an Malfatti und von Willy Brandt, Rede zur Nobelpreisverleihung, 1972.
15. Parteivorstand der SPD, »Entwurf eines ökonomisch-politischen Orientierungsrahmens für die Jahre 1973—1985«, Materialien zum Parteitag vom 28. 11. bis 2. 12. 1972 Hannover, Bonn, S. 11, Abs. 31, Juni 1972.
16. Bundesministerium für Wirtschaft, »Stabilität und Wachstum«, BMWi-Texte, Bonn, S. 17, 1970.
17. Deutscher Bundestag, Bonn, 8. Legislaturperiode, Plenarprotokoll 8/31, 31. Sitzung, Dr. Friedrichs, 15. 6. 1977.
18. Deutscher Bundestag, Bonn, 8. Legislaturperiode, Bundestagsdrucksache 8/1394, »Energiepoli-

tisches Programm«, 20. 12. 1977.

19. Der Bundesminister für Forschung und Technologie, »Bürgerdialog Kernenergie, Informationsbrief«, Bonn, Nr. 1, S. 10 a, 1976.
20. »Kernenergie ja — aber nicht mit Gewalt«, Der Spiegel, Hamburg, Nr. 14, S. 49, 50, 28. März 1977.
21. A. Gorz, »Ökologie und Politik«, Rowohlt Verlag, Reinbek/Hamburg, S. 79, 1977.
22. H. Strohm, »Politische Ökologie«, Rowohlt Verlag, Reinbek/Hamburg, S. 172—178, 1979.
23. J. P. Dupuy, F. Guerin, Technologie und Politik, Rowohlt Verlag, Reinbek/Hamburg, Band 1, S. 156—168, 1975.
24. H. Gross, »Das Wegwerfzeitalter hat bereits begonnen«, Handelsblatt, Düsseldorf, 31. 7. 1968.
25. G. Kade, zitiert in »Politische Ökologie« H. Strohm, Rowohlt Verlag, Hamburg, S. 194, 296, 1979.
26. Die Zeit, Hamburg, S. 10, 4. April 1975.
27. Die Zeit, Hamburg, S. 34, 4. April 1975.
28. W. Barthel, »Der Bürgerwille als einzige Chance«, Berliner Extra-Dienst, Extra 6, »Atomtod ohne Bombe«, Berlin, S. 15, März 1977.
29. Grauhahn, Lindner, »Politik der Verstädterung«, Frankfurt/M., 1974.
30. »Rahmen gedehnt«, Der Spiegel, Hamburg, Nr. 27, S. 40—45, 3. Juli 1978.
31. Dai Dong Information, »Project zur Formulierung von Energiepolitischen Richtlinien«, Bückeburg, 16. März 1973.
32. Bundesminister des Innern, »Materialien zum Umweltprogramm der Bundesregierung 1971 — Umwelplanung«, Stromerzeugung u. Probleme der Luftreinhaltung, Deutscher Bundestag — 6. Wahlperiode zu Drucksache VI/2710, Bonn, S. 526, 527, 1971.
33. Bundesminister für Bildung und Wissenschaft, »Umweltschutz — Saubere Technologien und Produkte in der Energiewirtschaft«, Bonn, S. 15, 16, 25.
34. O. I. Oiva, »Fossil Fuels as a Source of Mercury Pollution«, Science, Vol. 172, No. 3987, S. 1027, 4th June 1971.
35. Council of Europe, »The Limits to Growth«, Committee on Economic Affairs and Development, Mr. Porthine, Strasbourg, Restricted AS/Ec (24) 31, 28.800, 01.2. S. 8, 9, January 1973.
36. H. Braun, »Versicherung von Kernkraftwerken?«, Allianz-Berichte für Betriebstechnik und Schadenverhütung, Allianz-Versicherungs AG, München und Berlin, Nr. 15, S. 36, 1971.
37. H. W. Schlipkötter, R. Dolgner, »Gesundheitsgefährdung durch Verunreinigung der Luft«, Aus: Gefährdet Kernenergie die Umwelt, Atomwirtschaft, Verlag Handelsblatt GmbH, Düsseldorf, S. 35, 1971.
38. Der Niedersächsische Minister für Wirtschaft und öffentliche Arbeiten, »Niedersachsen — Industrieland mit Zukunft«, Hannover, S. 8, April 1972.
39. Landesplanungsrat Hamburg/Schleswig-Holstein, Hamburg/Niedersachsen, »Raumordnung an der Niedereibe — Methoden und Ziele«, Kiel, Hamburg, Hannover, Herausgegeben vom Ministerpräsidenten des Landes Schleswig-Holstein, Staatskanzlei und Senatskanzlei der Freien und Hansestadt Hamburg und des Niedersächsischen Ministeriums des Innern, S. 95, 23, 126, 27, 120, 90, 1968.
40. Der Niedersächsische Minister des Innern, »Raumordnungsprogramm für den Regierungsbezirk Stade«, Schriften der Landesplanung Niedersachsen, Sonderveröffentlichung, S. IV/3, V/VI/4, VII/1, 3. Dezember 1971.
41. Der Niedersächsische Minister des Innern,

»Raumordnung und Landesplanung in Niedersachsen«, Schriftenreihe der Landesplanung Niedersachsen, S. 16, 1963.

42. G. Stoltenberg, »Regierungserklärung«, Schleswig-Holsteinischer Landtag, 7. Wahlperiode, Plenarprotokoll 7/2, S. 14, 18, 26. 5. 1971.
43. H. Kern, »Ein Modell für die Wirtschaftliche Entwicklung der Region Unterelbe«, Schriftenreihe der Behörde für Wirtschaft und Verkehr der Freien und Hansestadt Hamburg, Nr. 9, S. 5, 23, 34, 35, 29, 30, Februar 1972.
44. Der Niedersächsische Minister des Innern, »Landes-Raumordnungsprogramm«, Sonderveröffentlichung, Hannover, S. VI/1, Februar 1971.
45. V. Hardegen, »Niedersachsen — Industrieland mit Zukunft«, Industrie-Anzeiger, 95. Jg. Nr. 19, S. 380, 381, 2. März 1973.
46. A. Ahrens, H. Reinecke, W. Strahlmann (Hg.), »Rettet die Küste«, Von verschiedenen Bürgerinitiativen, 2. Auflage, 10. 10. 1972.
47. J. C. Schaper, »Industriewachstum durch Atomenergie«, Hamburger Abendblatt, Hamburg, vom 18. 4. 1973.
48. »Lebensschutz Nachrichten«, Hg. Weltbund zum Schutze des Lebens, Hamburg, 3. Jg., Nr. 15, 4. 1973.
49. D. Stöfen, »Die Sowjetischen Giftforschungen Aus: Umweltvernichtungsreport I, Hg. H. Strohm, Melzer-Verlag, Darmstadt, S. 83, 1973.
50. G. Johannsohn, »Modellvorstellungen in Bezug auf Auswirkungen von Gasexplosionen als Folge von Gastanker-kollisionen und Schadensfällen in benachbarten Chemieanlagen sowie Einwirkungen von Flugzeugabstürzen«, Band I, Forschungsprogramm Gastanker-kollisionen, Bremen, S. 143 von 1970, 12. 6. 1972.
- 50 a. »In 3 Jahren zu wenig Strom?«, Hamburg, Abendblatt, Hamburg, vom 18. 4. 1973.
- 50 b. »Friedhof mit goldenen Särgen«, Der Spiegel Hamburg, Nr. 47, S. 47, 15. November 1976.
51. H. K. Filbinger in Der Spiegel, Hamburg, Nr. 12, 1977.
52. Dr. Guck in Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt/M., 13. 4. 1972.

ALI JE 25. MAJ — DAN MLADOSTI RES PRAZNIK MLADIH?
(ali Kje so meje njegove smiselnosti?)

Kot nekdanji nastopajoči na uradni paradi YU-mladosti lahko na zgornje vprašanje odgovorim samo nikalno. Organizacijska, programska in drugačna dekoracijska priprava je pretežno v rokah „za to kompetentnih“ krogov v JLA. Ne samo, da imajo gojenci voj. akademije in vojniki iz nekaj vojašnic v Beogradu glavno točko (večinoma sicer ne po svoji volji, saj so same priprave dokaj naporne), temveč konstruirajo in v zadnji fazi vodijo nastope civilnih mladincev in mladink. Takšen je vsaj vtis (verjetno ni daleč od resnice), ki ga dobi naključni ali nenaključni opazovalec priprav na zaključno prireditve. Verjetno nisem edini v naši demokratični družbi, ki „polaga upe“ v mlado generacijo, ki misli, da bi si monopol nad to prireditvijo smela lastiti kvečjemu mladina, ne pa vojska, saj s tem še dodatno prispeva k nezaupanju v delo mladine, čeprav se skuša s to prireditvijo prikazati neusahljivo moč in voljo do dela glavnega junaka osrednjega dogajanja t.j. mladine, ki pa zelo očitno ostaja globoko navidezen in le naivna in nekritična publika (katere je na žalost največ) očarana uživa v do popolnosti naštudiranih gibih pripadnikov JLA in lahkotnosti ter „poletnosti“ programa ostalih nastopajočih.

Če naj na tem mestu „pozabim“ na pomanjkanje vsakršne konstruktivne kritičnosti delovnega ljudstva SFRJ in se opredelim le na pomanjkanje samokritičnosti (seveda spet konstruktivne) tistih, ki se ukvarjajo s pripravo in izvedbo mladinskega „festivala“ ter na dokajšnjo nemoč vpliva mladine same pri prirejanju „svojega praznika“, lahko ob nekaterih izkušnjah iz preteklosti in na podlagi bolečih dejstev iz sedanjosti ugotovim, da se koncept sam in to, v čigavih rokah je priprava Dneva mladosti, še nekaj časa ne bosta menjala. Seveda se tu samo po sebi postavlja še eno vprašanje: „Kako skrajšati ta čas na sprejemljiv minimum?“. Že Marx je ugotovil, da so bili francoski utopični socialisti z idejo o prepričevanju oblastnikov in veljakov o boljši, pravičnejši ureditvi sveta totalno neuspešni in niso mogli biti niti zrti v kali, saj le-te sploh ni bilo. Mislim, da aplikativna razlaga za naš primer ni potrebna (spomnite se samo (in spet) Orwellovega Velikega brata oz. pred in zakulisnih pripetljajev okoli njegove osebnosti in ideologije). Ker dvomim v to, da bi bili določene osebe in krogi, v katerih se le-te gibljejo, pripravljeni odstopiti in zaupati pripravo Dneva mladosti tistim, zaradi katerih ta dan sploh obstaja (vsaj naj bi), bi se bilo potrebno stvari lotiti bolj radikalno, podkrepljeno s konkretnimi rešitvami oz. spremembami koncepcije te proslave in biti tudi pripravljen le-to izpeljati, čeprav tudi to, namreč izpeljava s strani „proslavljenecv“, ostaja zaenkrat utopizem.

Že slišane ideje o bojkotu Dneva mladosti s strani nastopajočih sicer po mojem mnenju ne pridejo v poštev, ker bi to vseeno preveč pripomoglo h generacijski, nacionalni in drugim nestrpnostim, ki jih je že itak preveč in verjetno ne bi rešilo problema. Prav zato bi moral obveljati predlog o izdelavi in organizaciji programa v okviru dejanskih interesov mladine in ne v okviru institucij, ki se s tem zdaj ukvarjajo. Pri tem mislim predvsem na predsedstvo ZSMJ in prireditveni odbor, ki vključuje tudi druge DPO, saj imata oba formalno moč odločanja o omejenih prireditvah. Uradni mladinci te možnosti (n.pr. preko javne razprave mladine o Dnevu mladosti) niti ne skušajo izkoristiti, ampak prevažajo breme in s tem avtorske pravice na pleča JLA, ki z odprtimi rokami sprejme

ponudbo in s tem ne more postane kompetentna za nadaljnja dogajanja. JLA torej izpade kot organizacija, ki se profesionalno ukvarja s pripravo Dneva mladosti.

Sprememba na bolje bi bila tudi ukinitve te prireditve, ker mislim, da vse to čedalje bolj postaja larpulartizem, manipuliranje z že itak precej vsiljenim okusom publike in indoktrinacija nekega umetno-plehkkega in neargumentiranega izražanja mladosti. V prid tej možnosti govorijo tudi podatki o finančnih izdatkih, ki glede na splošno ekonomsko situacijo absolutno in relativno naraščajo. Primera: Za letošnje sodelovanje štiristo mladih iz Ljubljane in Maribora na proslavi DM bi bilo potrebno okoli 5 milijonov din, celotni predračun vseh priprav in zaključne prireditve pa znaša okoli 100 milijonov din, po nekaterih drugih podatkih pa celo 300 milijonov din!!! Proračunska sredstva za

financiranje DM obstajajo verjetno le v zveznem mladinskem proračunu, ki pa naj bi bil po mojem mnenju namenjen za bolj pomembne stvari. Zato bi morali sredstva zbirati z vseh mogočih ostalih virov, za katere pa vemo, da so precej rahle spomladanske sapice kot pa organi, noseči kupe denarja. Dejstvo, da take zaključne prireditve ob Dnevu mladosti, kot je, ne potrebujemo, je neovrgljivo in naj navede h konstruktivnemu razmišljanju in konkretnim rešitvam mladino in vse demokratične sile, ki se borijo proti kakršnim koli totalitarizmom v ožji in širši okolici.

Mogoče bo pričujoči tekst izzvenel neaktualno glede na nove ideje o prireditvi DM, a namerno sem pisal na osnovi minulih dogodkov, ker se mi zdijo te nove ideje preveč banalne (koreografija utripajočih src, vozeči se lik Tita in ostale pirotehnične osladnosti) in mislim, da bodo še bolj razočarale kot dosedanja „klasi-ka“.

+ Podatki iz: „KOMUNIST“ št. 11, 16. 3. 1984, str. 9 Upam pa, da se bodo mladinci v Beogradu zavedli kje in kaj so in da bodo naredili tisto, kar bi želeli storiti drugi (npr. mladinci v širšem pomenu te besede), pa tega zaradi svojega položaja ne morejo in o tem lahko le razmišljajo ali pa tudi (teh je več) „modro“ molčijo.

Igor Gruden
JURČIČEVA 11
61293 ŠMARJE—SAP

Ljubljana, 23. februarja 1984

Tovariš urednik!

V članku Aleša Jelenca „Kdo odloča namesto nas?“ (v 3. številki vašega lista) avtor med drugim sprašuje, zakaj sem na seji Univerzitetnega sveta dejal, da „sprejete spremembe in dopolnitve zakona o vojaški obveznosti odražajo tudi stališče Slovenije“ ter v nadaljevanju sprašuje, kaj je v tem primeru „Slovenija“ ter ali mladi, ki so se v razpravi izjasnili zoper omenjene spremembe, niso „Slovenija“.

Rad bi v tej zvezi poudaril, da mi v razpravi na seji US ni šlo za ocenjevanje usklajenosti ali ocene republiških stališč, temveč enostavno za ugotovitev, da naj v razpisu, ki je bil predmet obravnave, ne govorimo o osnutku zakona, temveč o zakonu, ki je bil konec decembra že sprejet v Zveznem zboru. Predlagal sem tudi, da bi do naslednje seje sveta pripravili informacijo, iz katere bo razvidno, s katerimi ukrepi in na kakšen način se nameravamo v naši republiki organizirati za rešitev praktičnih vprašanj, ki jo zahteva novosprejeti zakon in

sprejeti predzakonski akti. Omeniti sem tudi, da člani odbora za LO iz naše republike nismo poznali niti stališča republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, niti enotnega republiškega stališča (do seje odbora smo bili po telefonu obveščeni le o tem, da republiški organi podpirajo osnovno rešitev, t.j. združitev 12-mesečnega in 3-mesečnega vojaškega roka). V tem smislu je treba gledati mojo ugotovitev v razpravi, da zakon po vsebini upošteva mnenje Slovenije in sem tudi povedal, za katere nove rešitve gre. Drugega mnenja namreč do takrat delegati nismo poznali. Prilagam kopijo svoje razprave iz magnetograma seje Univerzitetnega sveta.

Tovariški pozdrav,

Savin Jogan

IZSEK IZ STENOGRAMA

Tovariš ROŽIČ

Hvala še kdo? Za to točko dnevnega reda smo dobili 3 materiale. Prosim

Tovariš JOGAN, delegacija PF

V zvezi s tem, kar je povedal tovariš Mirmak o razpisu glede zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o vojaški obveznosti bi omenil da je bil ta zakon sprejet konec decembra. Žal do danes v Sloveniji še nimamo Uradnega lista, ki bi to tudi čitljivo dokazoval. Zakon velja od prejšnje sobote, tako da nekatere stvari mogoče niso jasne. Bistvo je, da bi morali ta razpis dopolniti.

Rad pa bi v zvezi z informacijo US o predlogu za spremembo zakona o vojaški obveznosti rekel tole: To je informacija Rep. komiteja za vzgojo in izobraževanje, ki se na koncu sprašuje, ali bo vključena v enotno republiško stališče. To stališče je bilo 24. nov. 1983 oblikovano in poslano v Beograd (jaz ga imam), ampak žal tako nesrečno, da se ga niti v matičnem odboru niti pri razpravi v skupščini ni dalo upoštevati. Ne glede na to je zakon v in podzakonskih aktih, ki so bili sprejeti, po vsebini upoštevano mnenje Slovenije, ki je v tem, da se napotujejo dijaki, ki končajo srednjo šolo, na služenje vojaškega roka v roku od 1. do 5. avg., to se pravi, da izgubijo samo eno leto, in drugič, da se upošteva samo dejansko 14-mesečni rok in da se na koncu lahko odšteje še tisti čas za vojaški dopust, tako da je vse skupaj samo 13-mesecev in pol in študentje bodo lahko prišli drugo leto nazaj v prvi polovici septembra, v čemer se pravzaprav te bistvene stvari pokrivajo. Bi pa vendarle predlagal, da bi skupaj to informacijo dopolnjeno s stališči iz Slovenije US pripravili kratko informacijo, kjer bi zapisali s kakšnimi ukrepi in s kakšno organizacijo nameravamo to v novem pravnem stanju uresničiti pri nas v Sloveniji oz. na naši univerzi, ker se mi zdi, da bi bila na ta način slika jasna. Hvala.

Tovariš ROŽIČ

Hvala. Še kdo želi? V okviru te točke izvolite.

REDAKCIJA MLADINSKEGA CASOPISA „NOVI SVET“ OBJAVLJA TRADICIONALNI NAGRADNI RAZPIS

ZA:

1. poezijo
2. prozo
3. grafiko
4. strip

PROPOZICIJE:

Za poezijo: pesmi poslati v treh izvodih
Za prozo: največ šest tipkanih strani — v treh izvodih

Za grafiko: tema po izboru — število neomejeno

Za strip: ena pola v poljubni tehniki

Izvode del pošljite pod šifro, ki naj bo priložena v posebni kuverti z osnovnimi podatki o avtorju, na naslov:

Redakcija lista „Novi svet“ z oznako ZA KONKURS. Ul. Ramiz Sadiku BB p.f. 13. 38000 Priština.

Razpis traja do 3. 5. 1984.

Redakcijska žirija bo podelila po tri nagrade z vsakega področja.

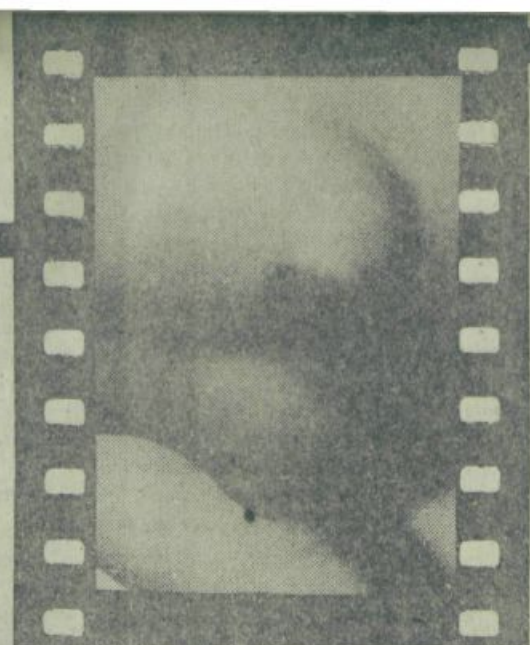
PRVA NAGRADA 3000 din

DRUGA NAGRADA 2000 din

TRETJA NAGRADA 1000 din OPOMBA: Prispelih tekstov ne vračamo. Redakcija ima pravico objaviti nenagrajene tekste.

Pravico do udeležbe imajo vsi prebivalci stari do 30 let.

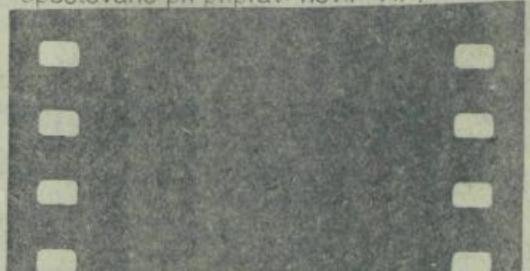
Rezultati bodo objavljeni v majski številki časopisa „Novi svet“.

V pripombah na pripravo novih vzgojno-izobraževalnih programov, ki so jih dali študentje slavistike na Filozofski fakulteti, je ti-skarski škrtat popolnoma izmaličil tekst točke 1. 2. 1. Ta se pravilno glasi takole:

1. 2. 1 Primer: Namesto predmeta TM—filozofija bi lahko na slavistiki poučevali poglavja iz estetike, logike, idr. Namesto TM — sociologija bi uvedli učne ure iz sociologije literature in jezika, seveda z ustrezno teoretsko osnovo. Namesto več predmetov, ki so v zvezi s teorijo poučevanja, bi bilo bolj smotno in koristno dati večji poudarek specialnim metodikam pri posameznih skupinah.

Dodamo naj še, da so bile vse te pripombe sprejete na okrogli mizi, ki jo je organizirala OO ZSMS FF—Slavistika in da so bile vse te pripombe (po zagotovilu profesorjev) tudi upoštevane pri pripravi novih VIP.

Sporočamo žalostno vest ob žalostnem prigodku namerne spremembe imen in priimkov oseb, ki so nastopale v tekstu: Privatizacija in urednikovanje. TRIBUNA ŠT. 4 Tovariša Bogdana Novaka smo iz preventivnih namenov preimenovali v Borisa, tovariša Pjeviča pa smo boječ se nacionalnih izbruhov prekrstili v Pajiča. Spremembe so posledica težnje po dekatolizaciji slovenskega življa.

V 4. številki Tribune je izpadel podpis članka „Moralna akcija za pragmatične cilje ali ...“ na strani 14. Članek je napisala Vanja Brišček. Avtorici in bralcem se za to napako opravičujemo.

Pogovor z ATONom, študentom slikarstva v 3. letniku na Akademiji za likovno umetnost (rojen l. 1958 v Železni Kapli).

1) Po mojem mnenju je današnji človek izgubil harmonijo s seboj in z naravo. Ali verjameš v pristnost takojmenovane nove podobe, nove stvarnosti — jaz mislim, da je vsa sodobna likovna umetnost likovna projekcija človekove duhovne krize?

V pristnost nove podobe verjamem totalno. Nova podoba je samo en žarek te pristnosti, vendar se ta žarek takoj zabriše, ker ga gledalci konzumirajo brez osebnega kontakta. Če grem živeti v naravo, bom našel popoln stik z njo in bom zavračal dogajanje v likovnih mestnih centrih — toda to je enostransko. Hočem biti v središču dogajanja, a ohraniti osebni kontakt s seboj.

Ali meniš, da bi bilo tvoje slikarstvo bolj čisto, če bi živel popolnoma stran od urbanih naselij?

Če bi živel samo v naravi, bi prišel do istega spoznanja kot Kristus — umetnost v primeri z božjim kraljestvom ni vredna nič.

2) Jaz dvomim v poštenost tehnične rutine modernega slikarstva. Ali je po tvoje na primer slikarstvo našega Janeza Bernika enako kvalitetno kot slikarstvo Petra Paula Rubensa, čeprav nam je Rubens časovno zelo odmaknjen?

Za rutino mi niti ne gre. Gre mi za osebnost, ki je sliko delala. Janeza Bernika lahko dolgo gledam, pri Rubensu pa mi ni niti vroče, niti me ne zazebe.

— Vendar jaz občudujem perfekcijo Rubensovega štriha in verodostojnost njegovega realizma!

Zdi se mi, da pri Rubensu manjka to, da bi sploh podvomil v lastno slikarstvo (o popolni prepričanosti vase lahko govorim samo pri Rafaelu).

Povem ti po pravici, da se po Rubensovih štrihih sploh ne vozim.

3) Torej si ne iščeš vzornikov v preteklosti?

Vzornike imam samo v velikih osebnostih: Aleksander Veliki, Picasso, Beethoven, Džingiskan, Velasquez, Dostojevski.

4) Ali si hočeš o sebi zgraditi mit umetnika — takojmenovani image?

Postal bom svetovno slaven, a ne bom konkreten. Konkretni so državniki.

Na primer, vsaka stolpnica je konkretna, ker pa nisem stolpnica, ampak človek, nisem konkreten.

5) Kdaj si začel risati ali slikati, kdo so bili tvoji dejanski učitelji?

Ljudem hočem pokazati samo to, kako tečem po progi — kje sem štartal, se tiče samo mene. To naj nikogar ne zanima, ker se življenje ne izdaja. Navdušili so me Leonardo (mogoče pri dvanajstih letih), staroegipčanska umetnost, Jimmy Hendrix, David Bowie, Gauguin, Van Gogh.

6. V

6. Človek ima pravico dobiti od sveta vsaj toliko nazaj, kolikor on svet da. V denarju, koliko zahtevaš za kvadratni meter svoje slike z oljnimi barvami na platno na preprostem podokvirju?

20 starih milijonov za sliko, toda to je zelo malo. Toda v prvi vrsti mi gre za to, da vsaka slika potegne človeka iz vsakdanjega malo manj zanimivega ritma. Bistvo je, da človek pred sliko močno zajame zrak ali da ga postavi v enkratno razpoloženje ali nerodno situacijo.

„Pogovarjal se je BP. Bračko

NOT predstavitev
bodočega
likovnega umetnika

Glasbena mladina organizira rock festival konec maja 1984 in daje možnost vsem novim skupinam, da se prijavijo do konca aprila na naslov:

OK ZSMS

Glasbena mladina

Kidričeva 9

65000 Nova Gorica

Za prijave je potrebno:

1. Besedila

2. Število članov in kaj igrajo

3. Nekaj posnetkov na kaseti

Festival bo na prostem in sicer 26. maja. V primeru slabega vremena bo 2. junija na istem mestu in sicer avditorij Hotela Argonavti. Glasbena mladina

Nova Gorica

rock
primorska
84

tribuna

1984

1984

študentski časopis